

Akcija zaključni račun

V skladu z zakonom o združenem delu je bila sprožena široka družbenopolitična akcija za obravnavanje gospodarjenja v preteklem letu, ki je potekala v dveh fazah:

— V prvi fazi so skupine delavcev po temeljnih organizacijah kritično obravnavale gospodarjenje in samoupravljanje na osnovi poročil poslovnih organov. Delavci so obravnavali predloge delitve dohodka in čistega dohodka, življenjskega standarda in vseh vprašanj, ki jih samoupravno rešujemo.

Na osnovi razprav je bilo sprejetih veliko sklepov, zahtev, predlogov, predvsem pa smernic, kako naj bi delali in gospodarili v novem letu. Prvikrat so analizirali rezultate dela delavcev v TOZD individualni poslovodni organi, ki so se tako morali v večjem obsegu, kot do sedaj običajno, poglobljati v gospodarjenje temeljne organizacije.

Mislimo, da je tako tudi pravilno in so se s tem tudi delavci, kot tudi sami bolj seznanili z vsemi problemi gospodarjenja. Na osnovi teh izkušenj bo možno znatno učinkovitejše ukrepati tudi med letom, da bodo delovne naloge in opravila, ki smo si jih zadali z letnim planom, dosežene in presežene.

Nov pristop k oblikovanju in sprejemanju zaključnih računov, naj bi močnejše, kot doslej prerasel okvire zgolj rutinsko finančno-tehničnega opravila in naj bi v bodoče postal samoupravna presoja lastnega gospodarjenja v luči doseženih poslovnih rezultatov in spreminjanja gospodarskih in družbenih odločitev. Finančno spremljanje gospodarjenja, naj bi bilo v bodoče v funkciji delavskega upravljanja, kar bi omogočilo delavcem, da svoje gospodarske odločitve in poslovno ravnanje temeljijo na dejstvih in ocenah v okviru svojih potreb, interesov pa tudi obveznosti, ki so jih samoupravno prevzeli v odnosih z drugimi delavci v družbi.

— V drugi fazi so skupine delavcev razpravljale o končnih predlogih delitve ostanka čistega dohodka za sklade. Pri tem so ugotovljale, da gospodarimo zaradi objektivnih, v znatni meri pa tudi subjektivnih razlogov z nižjo akumulativnostjo, kot je družbeno dogovorjena, zato je višina neto dohodkovne mere le 0,91, normalna pa bi bila 1,00.

Nizka akumulativnost se zrcali v tem, da smo amortizacijo dosegli le v višini 81 % (plan din 50.796.519, realizacija din 41.122.643), da je sklad skupne

porabe dosežen le 54 %, rezervacija posojila nerazvitim v poslovnem fondu pa v višini 61 % napram planu.

Polno je dosežen le rezervni sklad in so ga obvezno obračunale vse TOZD, razen vijakarne, ker je prvi po vrstnem redu pri delitvi čistega dohodka. Stanovanjski sklad prav tako ni v celoti dosežen, ker so ga lahko obračunali po 10 % vse TOZD, z izjemo vijakarne, sidrnih verig in DSSS.

Obvezna združevanja, ki smo jih sprejeli po samoupravnih sporazumih (republiška so obvezna tudi po zakonih) in bi se morala ustvarjati iz delitve čistega dohodka, pa v višini din 18.417.652 niso pokrita. Pokritja ni niti v amortizaciji, ker je bila ta v celoti porabljena.

Zmanjšanje naložbenih sredstev bo ustvarjalo v letošnjem letu velike probleme pri realizaciji sprejetega investicijsko-razvojnega načrta. Zaradi tega se bomo morali omejevati na dovršitev prednostnih investicij, ki so v gradnji že iz prejšnjih let, pa še niso do kraja dovršene.

V okviru delovne organizacije smo v primerjavi z letom 1977 dosegli pri 3,6 % več zaposlenih naslednje rezultate: (rezultate po TOZD smo že obravnavali na zborih delavcev)

- količinska proizvodnja (eksterna in interna) — povečanje za 11 %;
- eksterna prodaja — povečanje za 19 %;
- celoten prihodek izven delovne organizacije — povečanje za 26 %;
- celoten prihodek napram drugim TOZD — povečanje za 13 %;
- celoten prihodek skupni — povečanje za 16 %;
- porabljena sredstva — povečanje za 17 %;
- dohodek — povečanje za 14 %;
- razporejanje iz dohodka — povečanje za 6 %;
- čisti dohodek — povečanje za 20 %;
- osebni dohodki — bruto — povečanje za 21 %;
- sklad za stan. gradnjo — od bruto OD — zmanjšanje za 2 %;
- sklad za skupno porabo — zmanjšanje za 18 %;
- poslovni sklad (posojilo nerazvitim) — povečanje za 17 %;
- rezervni sklad — povečanje za 342 %.

Rezultati bi bili kar dobri, če ne bi z druge strani, kot bumerang višje doseženim prihodkom nastopala visoka stroškov-

na inflacija izražena v preseženih porabljenih sredstvih, tj. povečanih materialnih stroških in minimalne amortizacije. Celotni učinek večje količinske proizvodnje in realizacije je s porastom materialnih stroškov proizvodnje dohodkovno neopazen.

Z zvišanimi osebnimi dohodki za neto 17,3 % skoraj nismo ujeli topnje zvišanja življenjskih stroškov, ki se je povečala v istem obdobju za 18,7 %, vendar pa smo osebne dohoke izplačevali v okviru in višini panoškega sporazuma.

Manjšo izgubo oziroma motnje v gospodarjenju ima TOZD vijakarna, ki pa jo nepovratno pokriva z lastnim rezervnim skladom. Že sprejeti sanacijski program pa obravnava sanacijo temeljne organizacije za obdobje do l. 1981.

Z gospodarjenjem, tako s proizvodnjo kot realizacijo v prvih 7 mesecih, ne moremo biti zadovoljni. Zato pa je tudi

Zvonček in podlessek sta prva znanilca pomladi

nekaj objektivnih opravičil. Rezultati gospodarjenja v zadnjih petih mesecih leta pa so bili ugodni in na splošno zadovoljivi.

V letošnjem letu se moramo potruditi, da bomo že doseženi trend dobrih rezultatov obdržali in celo presegali.

J. Z.

Proizvodnja in prodaja v februarju

Rezultati proizvodnje so bili v februarju nekoliko slabši od januarjskih, saj smo skupni količinski plan dosegli 96 %, vrednostnega pa 92 %. Doseganje količinskega plana je po posameznih temeljnih organizacijah precej izenačeno, pri vrednostni izpolnitvi pa delno zaostaja TOZD kovačnica in TOZD sidrne verige. V TOZD vijakarni še vedno ni bilo zadosti naročil za drobne lesne vijake, kar bo verjetno v prihodnje zagotovljeno. Problematična pa so še vedno ozka grla v procesu proizvodnje, kar skušamo odpraviti z nakupom nekaterih strojev (utorni in valjni), vendar se dobave prepočasno realizirajo. Proizvodni plan v prvih dveh mesecih leta ni bil izpolnjen, prodajni plan pa je presežen količinsko in vrednostno, kar bo pozitivno vplivalo na poslovni uspeh v prvem kvartalu letošnjega leta.

TOZD verigarna je plan blagovne proizvodnje presežila, realizacija pa je dosežena v višini 6,946.673 din, kar predstavlja le 52 % od postavljenega plana. Proizvodnja je večji del obsegala snežne verige in sestavne dele zanje, tako da so zaloge gotovih izdelkov porastle.

TOZD sidrne verige je v preteklem mesecu zaostajala za predvidenimi količinami, predvsem pri realizaciji. V obeh mesecih letošnjega leta je realizacija manjša kot proizvodnja tako, da je kumulativni podatek o dosedanji prodaji 76 %.

Na internem trgu pa je plan proizvodnje in prodaje presežen. Del proizvodnje za eksterni trg je ostal nekompletiran zaradi pomanjkanja opreme in zato ni bilo odpreme. Celotni prihodek je bil v dveh mesecih dosežen 91 % v primerjavi s planom.

TOZD kovačnica je količinski plan proizvodnje v februarju presežila za 6 %, vrednostnega pa je dosegla le v višini 82 % zaradi strukture v asortimentu. Primanjkuje naročil za večje serije odkovkov. Prav na tem področju si komerciala prizadeva pridobiti ustrezna naročila in s tem ustvariti pogoje za normalni potek proizvodnje. Realizacija je bila v februarju boljše kot v januarju, a še vedno pod planom. Na internem trgu so razmere ugodnejše in tako je celotni prihodek dosežen v višini 78,5 % planiranega.

TOZD orodjarna zaostaja za planiranim obsegom proizvodnje, kar ima za posledico slabo oskrbo z orodjem. To pa pogosto negativno vpliva na proces proizvodnje, na zamude dobavnih rokov in s tem tudi na slabši položaj na trgu. Vsega tega se zavedamo, vendar reševanje problemov včasih poteka prepočasno in neučinkovito.

TOZD vzdrževanje je v januarju planirani obseg proizvodnje presežila, prav tako tudi kumulativno v obeh mesecih, čeprav primanjkuje delovne sile.

TOZD TIO je plan proizvodnje presežila za 9 %, pri realizaciji pa je delno zaostal.

Če pa pogledamo celotno blagovno proizvodnjo, smo proizvedli 1182 ton namesto 1238 ton in odpremili 1101 ton izdelkov. Tudi vrednostna realizacija zaostaja, saj smo v januarju in februarju uspeli prodati 80 % planirane vrednosti, v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta pa to predstavlja 31 % več. Še zlasti zaostaja izvoz, ki je količinsko 45 %, vrednostno pa 15 % večji od lanskega, v primerjavi s planiranim pa je dosežen količinsko le 45 % in vrednostno 32 %.

Ob koncu februarja smo imeli 1353 zaposlenih, v primerjavi z lanskim povprečjem se je število zaposlenih povečalo v vijakarni za 1, verigarni 5, sidrne verige 7, kovačnica 1, v skupnih službah 10, zmanjšalo pa se je v orodjarni za 4, vzdrževanju za 7, TIO za 1.

Povprečni osebni dohodki so bili izplačani v DO Veriga 15. 2. 1979 v višini 6.315 din na zaposlenega, v okviru Slovenskih železarn pa so podatki naslednji (izplačilo 15. 1. 1979):

Železarna Jesenice	6.624
Železarna Ravne	7.142
Železarna Štore	6.082
Plamen Kropa	5.400
Tovil Ljubljana	5.523
Veriga Lesce	6.295
Žična Celje	4.892
Metalurški institut	9.353
DSSS SŽ	11.920

(Podatki povzeti iz Biltena SŽ, št. 1/79).

M. Kozamernik

Poklicno usmerjanje osmošolcev

V radovljški občini zaključuje osnovno šolo okrog 400 učencev. Večina je uspešna v osmih letih in konča vseh 8 razredov, minimalno število pa je tistih, ki zaključujejo osemletno šolanje v nižjih razredih.

Zadnji podatki kažejo, da se poklicne namere spreminjajo med šolskim letom. Običajno so na začetku leta poklicne aspiracije najvišje, nato pa se — pod vplivom šolskega uspeha in možnosti vključevanja — znatno znižajo.

Na začetku šolskega leta 1976/77 se je za poklicne šole odločalo 21,5% mladincev, v februarju se je pri predpisu ta odstotek dvignil na 26,6%, kar je nedvomno rezultat dela službe poklicnega usmerjanja in teamskega dela z učitelji na osnovnih šolah, ki svetujejo učencem.

Delno se sad našega dela pozna tudi pri vključevanju v te šole, ko je odstotek narasel na 34,4% zaključujočih predstavlja 128 učencev, prostih učnih mest pa je bilo 315; menimo, da je planiranje kadrov tj. prostih učnih mest preveč ekstenzivno, saj bi absorbiralo skoraj celotno generacijo zaključujočih učencev. Pomagamo si z »uvozom« učencev iz manj razvitih področij Slovenije, oziroma še pogosteje iz gospodarsko manj razvitih področij Jugoslavije.

V srednje šole se je v omenjenem obdobju nameravalo vključiti 72% zaključujočih, predpisalo se jih je 71,8%, dejansko pa se jih je vključilo 64,3%.

Leto kasneje, to je v šolskem letu 1977/78 je bilo namer za poklicne šole 26%, do predpisa smo jih preusmerjali in dobili 33,5%, vključilo pa se jih je 41 odst. Seveda so bile možnosti za vključevanje izredne; prostih mest je bilo 330, resnih kandidatov zanje pa le 169.

V srednje šole je nameravalo 68% osnovnošolcev, predpisalo se jih je 66,3%, vključilo pa 58,6%.

Obe leti je bilo premalo zanimanja za večino poklicev, za katere usposablja triletna šola, razen seveda za že dolgo popularne avtomehanike. Tako je ostajalo največ prostih učnih mest v kovinarski in gostinski stroki, pa seveda tudi v ostalih.

Med srednjimi šolami je premalo kandidatov za vse vrste vojaških šol, vključno vojaško gimnazijo, nasprotno pa je za kadetsko že nekaj let preveč zanimanja.

Po vpisu marca in aprila je mogoče, da bodo te namere zopet spremenjene. Učenci bodo namreč svoje želje prilagodili

razpisom srednjih šol, ki bodo pred tem rokom.

V 2- in 3-letne šole želi 166 učencev (109 fantov in 57 deklet), prostih mest pa je 376, in sicer po strokah:

v kovinski stroki	89
avtomehanski	9
vod. instal.	5
gradbeni	19
elektro	15
lesni	22
trgovski	58
tekstilni (šivilje)	32
tekstilni (pletilje)	5
frizerski	4
tapetniški	3
gostinski	86
živilski	4

Zopet slika, kakršna nam je znana iz preteklosti. Prostih učnih mest je toliko, da bi morali skoraj vse učence osmih razredov napotiti v 2- in 3-letne šole. In kaj bi ostalo za 4-letne šole, kjer je prav tako veliko možnosti, saj so se v preteklosti celo povečevale. Za naše učence smo imeli do letošnjega leta doma na srednjih šolah 95 mest, v gorenjski regiji preko 120 in na ljubljanskih šolah okrog 60. Letos se bodo sicer možnosti omejevale, in sicer predvsem na gimnazijah in pedagoških gimnazijah.

Kaj torej storiti, da bomo uspešni pri poklicnem usmerjanju. Imamo nekaj predlogov v premislek:

1. Poklicno usmerjanje naj bi temeljilo na realnih potrebah po kadru, le-te bomo poznali takrat, ko bodo združeno delo in samoupravne IS dolgoročno planirale in realno ocenile svoje potrebe po kadru.

2. V občini bomo morali pri planiranju razmišljati o letnem prilivu 400 učencev, zato si bo potrebno te pametno razdeliti. Vemo, da je najbolje pokriti potrebe po kadru z domačim prirastkom in da ni smotno iskati učence izven regije ali izven republike.

3. Potrebe po učencih v gospodarstvu kažejo, da je struktura dela v naši občini še vedno na dokaj nizki stopnji. Predvsem pa je struktura dela taka, da jo mladina nerada sprejme. Morda bo potrebno spremeniti oziroma prilagoditi strukturo dela name-ram mladine, kar pa pomeni nadaljnjo mehanizacijo in avtomatizacijo proizvodnje ter s tem dvig zahtevnosti in pestrosti dela.

Občinska skupnost za zaposlovanje Poklicno usmerjanje

Vroče oblikovanje člena

Neuresničen družbenoekonomski in samoupravni položaj delavca

Takšen naslov smo 2. marca 1979 prebrali v Komunistu, kjer je na dveh straneh podrobno navedeno poročilo delovne skupine CK ZKS o delovanju in uresničevanju nalog komunistov ter družbenoekonomskega in samoupravnega položaja delavcev v železarni Ravne na Koroškem. Presenetila, nekako zresnila so nas stališča komisije in še bolj nadvse odločne izjave predsednika CK ZKS Franceta Popita, ki jih je izrekel vodilnim delavcem železarne.

Danes vsem poznan »primer železarne Ravne« nas je presenetil zato, ker gre za našo »žlahto«, za članico iste sestavljene organizacije. Poznamo njeno poslovno in organizacijsko uspešnost; cenili smo dosežke v modernizaciji tehnologije ter dognanost perspektive razvoja, na straneh biltena našega SOZD se z realizacijo pojavlja na prvih mestih. Kako je potem mogoče, da je poslovno zelo uspešna organizacija samoupravno tako neurejena? Kaj potem predstavlja njena uspešnost? Je to relativna uspešnost?

Zresnil nas je ravenski primer zaradi dejstva, ki nam trka na zavest, da smo tudi mi še precej daleč od uresničitve zakona o združenem delu, od pravih dohodkovnih odnosov v proizvodnji in svobodne menjave dela delavcev skupnih služb. Akcija uresničevanja zakona o združenem delu se pri nas z nekaterimi odstopanji nadaljuje z isto vnemo, kot se je pričela. Iz poročila delovne skupine CK ZKS pa nam ni težko razbrati, da morda le ne plujemo s takšno brzino kot bi morali in da vsebinsko, ne formalno, le nismo tako daleč kot smo mislili. Poročilo nam je v tem tre-

nutku lahko svetilnik, ki nam kaže smer in kako daleč smo pripluli.

»Delavec v železarni še ni ekonomsko povezan z družbenimi sredstvi za reprodukcijo in z dohodkom svojega TOZD.«

»Osební dohodki delavcev še niso v zadostni meri odvisni od njihovega individualnega prispevka.«

»Dejstvo, da so delavci v TOZD ločeni od gospodarjenja z dohodkom in od njihovega individualnega prispevka, pogojuje zahtevke za enake osebne dohodke.«

»Najbolj nesprejemljiva pa sta nezanimanje in oportunitizem poslovnih delavcev. Marsikateri izmed njih še vedno misli, da je vodilni delavec odgovoren predvsem za poslovanje delovnega kolektiva, za njegov tehnološki in proizvodni razvoj, medtem ko naj bi za samoupravljanje v TOZD odgovarjala zveza komunistov in sindikat.«

»Delitvena zavest korenini v neuresničenem položaju delavcev v TOZD — ohranjati pa jo pomagajo demagoške spodbude posameznikov.«

»Svobodna menjava dela med delavci TOZD in delovnimi skupnostmi še ni uveljavljena.«

»Neizpeljana družbenoekonomska razmerja med delavci skupnih služb in delavci TOZD pogojujejo neenakopraven družbenoekonomski položaj delavcev slednjih pa tudi delavcev v skupnih službah.«

»TOZD niso v celoti usposobljeni za uresničevanje svoje družbenoekonomske vloge.«

To je le nekaj citatov iz navedenega poročila delovne skupine, nad katerimi se moramo zami-

sliti. Kaj ne bi marsikaj veljalo tudi za našo delovno organizacijo?!

S preobrazbo temeljnih organizacij od leta 1974 dalje do danes praktično nismo prišli dosti korakov dlje od samega začetka. Decentralizacija ne gre niti postopoma tako, kakor to terja zakon. In ne samo zakon. Spremenila se je že družbena praksa in zavest ljudi, ki vedno manj dopuščajo, da zaostajamo ali da bi ostali celo na pol poti. Zakon predstavlja zaključen sistem ter terja izpeljavo v vsej svoji celovitosti, sicer pridemo v lastna naspotja in nerešljive težave v medsebojnih odnosih. Najprej navedene težave nastopijo pri interni samoupravni zakonodaji, svoj vrh pa bodo dosegle v dohodkovnih odnosih.

Nekaj ohranjati, za kar nimamo nobenega analitičnega dokaza, da je boljše od tistega, kar naj bi bilo, je anahronično reagiranje. Takšna situacija je podobna strahu človeka, ki v bojzani, da ne bi zašel, ker ne pozna poti, ne naredi niti koraka več. Modernizacija organizacije in stalno izpopolnjevanje na vseh in ne samo nekaterih ravneh, bi morala biti naša stalna naloga.

Vodje temeljnih organizacij postajajo individualni poslovodni organi. Vendar so ti poslovodni organi vedno bolj podobni piramidam brez stranic. Disproporcija med vodstvom temeljnih organizacij, ki se vse bolj približuje vodstvu delovne organizacije, in ostalimi kadri v temeljnih organizacijah, se odraža tudi v vlogi in statusu temeljne organizacije po njenem dejanskem vplivu. Čisto razumljivo pa nam mora biti dejstvo, da decentralizacija vplivanja, da ne rečemo odločanja, delovne organizacije ne sme pasti v drugo skrajnost: v trdnjavsko zaprtost pri odločanju in vplivu temeljne organizacije, ki bi se poslej ozirala zgolj in ozko na svoje dobro. Takšno stanje bi bilo daleč od duha in načel zakona o združenem delu in v takem primeru bi se morala izraziti in odločno pokazati vloga družbenopolitičnih organizacij tako v temeljni organizaciji kakor tudi širše družbene skupnosti.

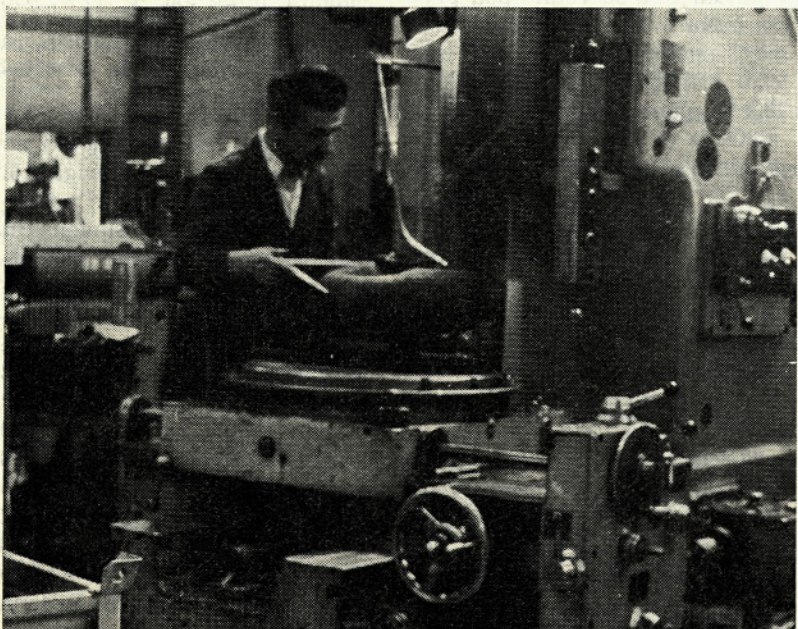
Družbena stvarnost nas večasih prehitveva, preden se lahko znajdemo. Z ukinitvijo komiteja ZK na nivoju delovne organizacije ni upadla samo dejavnost temveč, kar je po vsebini bolj zaskrbljujoče, tudi organiziran vpliv komunistov. Po drugi strani pa se je ob nespremenjeni organizaciji sindikata vpliv sekretariata konference osnovnih organizacij povečal in to ne samo zaradi pomembnih nalog, ki jih dobiva, temveč tudi zaradi svoje organizacije, kar lahko zaradi raznih pragmatističnih vplivov ali osebnih nagnjenj povzroči tudi deviantne oblike.

Večina temeljnih organizacij pri nas je kadrovsko osiromašenih z oziroma na strokovni nivo in naloge, ki naj jih izpolnjujejo. Zato so tudi politično nesamostojne in nemočne. Družbenopolitične organizacije TOZD so ali skrajno nedelavne ali pa v celoti podrejene vplivu in vodenju centralnemu forumu. Kadrovska »osiromašenost« je toliko večja, kolikor manj smo v družbenopolitično in samoupravno dejavnost uspeli pritegniti delovodski kader temeljnih organizacij. In prav na tem področju se po prsih ne moremo trkati.

S povečanjem samostojnosti, aktivnosti in vpliva DPO v TOZD bomo dosegli več ciljev: povečali vlogo temeljnih organizacij; povečali vpliv na odločitve in vodenje temeljne organizacije ter bomo s tem povečali tudi moralno ne samo zakonsko odgovornost temeljnih organizacij za izvajanje sprejetih nalog; zmanjšali pa bomo vpliv predstavniških družbenopolitičnih organizacij na nivoju delovne organizacije, katerih naloga naj bi bila bolj koordinacijska in strokovna pomoč.

Nobenega dvoma ni, da bomo morali v navedene vode usmeriti jadra in z nakazanim vetrom zapluti, če se bomo hoteli izogniti marsikateremu konfliktu v bodoče.

Janko S. Stušek

Obdelava škopcev

Zakon o usmerjenem izobraževanju v javni razpravi

Smo v času intenzivnih priprav na izpeljavo celovite družbene preobrazbe vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji, pripravljene osnutek zakona o usmerjenem izobraževanju. Da bi zagotovili integracijo vzgoje in izobraževanja v enotnem sistemu združenega dela in zagotovili celoviti vpliv delavcev in delovnih ljudi na preobrazbo vzgoje in izobraževanja, bo potrebna širša in koordinirana javna razprava o osnutku zakona o usmerjenem izobraževanju.

Javno razpravo o preobrazbi vzgoje in izobraževanja moramo izkoristiti v vseh sredinah tudi zato, da bomo reformni proces, ki že poteka, pospešili s pripravami vseh pogojev za celovito preobrazbo in z nekaterimi delnimi in postopnimi spremembami v vsebini, organizaciji in odnosih v vzgoji in izobraževanju, kot na primer: dopolnitev programov osnovnih šol, razvoj samoupravne organiziranosti v izobraževalnih organizacijah, samoupravno planiranje kadrovske izobraževalnih potreb v TOZD, krepitev kadrovske izobraževalnih služb in podobno.

V demokratični javni razpravi se morajo na vseh ravneh organiziranosti uveljaviti neposredni interesi delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela ter njihovi skupni in širši interesi v vzgoji in izobraževanju za razvojne potrebe dela in samoupravljanja.

Pomembno je, da z usklajeno in enotno akcijo vseh družbenih sil zagotovimo široko, demokratično javno razpravo in dobimo opredelitev do predlaganih rešitev. Glede na strukturo udeležencev v javni razpravi in njihove interese in interese posameznih družbenih organizacij je treba zagotoviti nosilce, ki bodo skrbeli za poglobljeno razpravo.

Zveza socialistične mladine bo preko področnih konferenc organizirala javno razpravo v osnovnih organizacijah Zveze socialistične mladine Slovenije v šolah vseh stopenj, organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih tako, da se bodo resnično lahko izrazili avtentični interesi mladih do vzgoje in izobraževanja.

Posebno pozornost bomo posvetili naslednjim vprašanjem:

— vsebinski skladnosti programov šol vseh stopenj;

— položaju mladih v svetih šol v samoupravnih interesnih skupnostih;

— povezovanju študija z delom in samoupravnemu položaju študenta in učenca v temeljni organizaciji združenega dela;

— samoupravljanju v šolah kot načelu organizacije življenja in dela v šolah;

— odgovornostim in pravicam udeležencev v usmerjenem izobraževanju;

— vključevanje mladine v proizvodne poklice na podlagi njenih interesov in nagnjenj ter v skladu z razvojnimi načrti TOZD in širše družbenopolitične skupnosti;

— izpolnjevanju predmetnikov in programov izobraževanja, uvašanju in uveljavljanju sodobnejših oblik in metod ter moderne učne tehnologije vzgojnoizobraževalnega dela in zagotavljanju organizirane preskrbe z učbeniki.

Osnutek zakona zagotavlja z uveljavljanjem novih družbeno-ekonomskih odnosov vpliv delavcev na politiko izobraževanja, na obseg, vsebinsko zasnovano programov, na poklicno usmerjanje in zagotovitev možnosti za lastno izobraževanje kot pravice, ki izhaja iz dela. Delavci s svobodno menjavo dela, samoupravnim planiranjem razvoja izobraževalne dejavnosti in samoupravnim organiziranjem povezujejo izobraževanje v sistem združenega dela.

Temeljno načelo sistema usmerjenega izobraževanja je po osnutku permanentno izobraževanje. Občanom, delavcem in dru-

gim ljudem omogoča po končani osnovni šoli oziroma izpolnjeni osnovnošolski obveznosti izobraževanje za začetek dela ter vračanje v izobraževanje ob delu in iz dela zaradi usklajevanja izobraževanja za zahtevnejša dela in naloge ter stalnega izpopolnjevanja pridobljene strokovne izobrazbe v skladu s potrebami dela in razvoja organizacij združenega dela in družbe kot celote.

V vseh smereh in na vseh stopnjah se izobraževanje povezuje z delom ter omogoča hkrati prijavo za vključitev v delo in za nadaljevanje izobraževanja. S tem odpravlja dosedanjo ločenost posameznih šolskih stopenj.

Glede na osnovna izhodišča osnutek enakovredno obravnava vse poti in oblike izobraževanja in usposabljanja tako mladine

kot odraslih, pri tem pa še zlasti spodbuja vključevanje delavcev v izobraževanje ob delu in iz dela. Osnutek uvaja kot trajno skrb uporabnikov in izvajalcev usmerjanje, ki obsega tudi usmerjanje mladine v izobraževanje in delo kot tudi usmerjanje delavcev in delovnih ljudi v izobraževanju.

Osnutek zakona o usmerjenem izobraževanju bo v javni razpravi v mesecu marcu in aprilu in se bo predvidoma zaključila 15. maja. Nato se bodo do konca meseca maja usklajale vse pripombe, predlogi in stališča iz javne razprave ter se posredovala predlagateljem osnutka zakona o usmerjenem izobraževanju.

Javno razpravo v naši delovni organizaciji bodo organizirale družbenopolitične organizacije s pomočjo skupnih služb po vsej verjetnosti v mesecu marcu.

Pozivam vse zaposlene, posebno pa še mlade delavce, da se kar se da aktivno in plodno vključijo v javno razpravo in da s svojim prispevkom pripomorejo h kreaciji čim bolj realnega in ustreznega zakona o usmerjenem izobraževanju SR Slovenije.

P. M.

Strojno kovanje

Praznovanje 40. obletnice konstituiranja CK KPJ v Bohinju

Muhasta zima ne ovira gradnje muzeja Tomaža Godca in Družbenega doma Jožeta Ažmana, kjer bo 1. maja jubilejno zasedanje CK ZKJ pod predsedstvom tovariša Tita, ki je bil pred 40. leti izvoljen za sekretarja na konstituiranju CK KPJ v hiši Tomaža Godca v Bohinjski Bistrici. V veselem pričakovanju prisrčnega srečanja s tov. Titom in vodilnimi revolucionarji izpred 40 let, z ostalimi člani CK ZKJ, z nekdanjimi borci v Bohinju in s številnimi ljubitelji prirodnih lepot, nas je boleče prizadela smrt tov. Edvarda Kardelja. Rad je prihajal v Bohinj, v planinski raj pod Triglavom, kjer je našel prijatelje med starimi komunisti že pred 40. leti. Z zanimanjem je spremljal tudi izgradnjo zimsko-športnega centra Kobla, ki ga je večkrat obiskal. Njega poleg ne bo več med nami, čutimo pa v naših srcih žar njegovih ustvarjalnih misli in spodbudne besede, izročilo, ki nam bo vodilo pri vsem našem samoupravnem delu.

Vse akcije DPD Svobode »Tomaž Godec« se s pmlajenimi močmi pripravljajo, da bo že ob otvoritvi zaživel delavsko kulturno vzdušje v mojstrsko vkomponiranem kulturnem domu pod zgodovinskim Ajdovskim gradcem.

Kljub dogovorjeni znatni pomoči širše družbene skupnosti in visokem samoprispevku občanov, je zaradi znatne podražitve gradnje ogrožena izdelava tehnične opreme na gledališkem odru in dograditev nekaterih društvenih prostorov. Na pobudo krajanov se je skupščina krajevnih skupnosti odločila, da za te potrebe poleg samoprispevka pristopimo še k zbiranju obveznic od cestnega posojila in denarnim prispevkom. Vse domačine doma in izven Bohinja ter vse ljubitelje Bohinja vabimo, da se vključijo v akcijo in prispevajo v eni izmed predlagane oblike. Priporočamo se tudi vsem znancem, ki radi obiskujete Bohinj! Prepričani smo, da boste pri obisku smelo oblikovanega kulturnega doma ponosni, da je v njem vgrajen tudi vaš delež.

Denarni prispevek, katerega ste namenili, lahko nakažete na žiro račun št. 51540-645-61103, obveznice pa Krajevni skupnosti Bohinjska Bistrica, Triglavska cesta 35.

Vsem, ki boste darovali znesek v katerikoli obliki, se že vnaprej zahvaljujemo.

SKUPŠČINA KRAJEVNE SKUPNOSTI BOHINJSKA BISTRICA

(NE)AKTIVNOST ZK SKUPNE SLUŽBE

V preteklem mesecu je bil sklican sestanek vseh članov ZK skupne službe. Po nekajmesečnem premoru se je sestanka udeležila večina članstva. Dnevni red je bil osredotočen na planske naloge OZD Veriga in pa planske zadolžitve TOZD ter skladno s tem tudi DSSS, predvsem pa članov ZK. Po informaciji o teh nalogah in programu je bilo v razpravi nakazano tudi to, da smo člani ZK dolžni tvorno sodelovati pri uresničevanju sprejetih nalog.

Doslej smo premalo storili za to, kljub sprejetim sklepom na sestanku v oktobru lani, da bomo zasledovali in obravnavali problematiko sproti. Člani ZK smo dolžni slediti dogajanjem znotraj OZD in tudi izven nje, zavedajoč se tega, da za nas ne sme biti nerešljivih vprašanj ali problemov. Teh pa seveda ni malo. Naša delovna skupnost je dosegla lep razvoj v zadnjem desetletju, napredek je viden povsod in smo na to lahko ponosni. Naš kolektiv postaja vedno večji, kopičijo pa se tudi težave sproti. Ne urejamo namreč vseh stvari, za katere smo se samoupravno dogovorili. To nam jemlje ugled vsem in še posebno članom ZK DSSS.

Ugotavljamo, da člani ZK nismo vedno v prvih vrstah, ko gre za nekatera pomembna dogajanja. Precej stvari bomo morali popraviti, predvsem pa »odnose« med DSSS in TOZD, ki niso pristni. Pogovarjati smo se že začeli in iz teh pogovorov mora zrasti zaključek, ki bo temeljil na enotnih izhodiščih za naše delo in dobre odnose. Zmotno je mnenje, da ZK pri tem ne opravi svoje naloge. V vseh organih samoupravljanja smo prisotni, vprašanje pa je, če odigramo vlogo člana ZK v teh organih in če se zavzemamo za stališča, za katera smo se opredelili.

Rečeno je, da postajamo velik kolektiv, ki mu manjka pristnih tovariških odnosov. Člani ZK DSSS bodo na svojih sestankih to vprašanje obravnavali in k temu doprinesli svoj delež. Ne smemo dopustiti, da kolektiv ostane v dvomu, kaj je narobe in kaj ni. Dosegli smo zavidljive uspehe na področju samoupravne organiziranosti. Toda ta nas ne sme uspavati. Razvoj družbe terja od nas novih naporov. Zavedati se moramo, da so sklepi naših samoupravnih organov za nas vse delovne obveznosti.

Članstvo ZK DSS bo moralo v prihodnje razpravljati še o maršičem, če bomo hoteli nadoknaditi, kar smo v preteklem obdobju puščali ob strani.

J. Kralj

Tehnične izboljšave v letu 1978

V naši delovni organizaciji je področje tehničnih izboljšav urejeno s pravilnikom že od leta 1962. Danes imamo urejeno to dejavnost z enotnim sporazumom o inovacijah v Slovenskih železarnah. Za strokovno obdelavo predlogov imamo v DO referenta za racionalizacije in 5-člansko strokovno komisijo imenovano od strani DS DO. Odločanje o predlogih pa je v pristojnosti komisij za urejanje medsebojnih razmer delavcev v združenem delu po tozdih in pri delovni skupnosti skupnih služb.

V letu 1978 je imela strokovna komisija za obravnavanje tehničnih izboljšav 5 rednih sej, na katerih so se obravnavali obdelani predlogi od strani referenta komisije in so se sestavljali predlogi za komisije za MRD v ZD po tozdih.

Komisije za MRD v ZD po tozdih so imele naslednje število sej, na katerih so se obravnavale tehnične izboljšave: kovačnica 3, verigarna 2, vijakarna 3, sidrne verige 2, orodjarna 1, vzdrževanje 1 in DSSS 2 seji.

Služba za tehnične izboljšave je v letu 1978 prejela 21 predlogov. Po TOZD, kakor sledi: kovačnica 3, verigarna 1, vijakarna 3, sidrne verige 1, orodjarna 1, vzdrževanje 9 in DS skupnih služb 3 predloge.

V letu 1978 so bila izplačana enkratna posebna nadomestila za predloge po tozdih:

verigarna, 2 predloga	5.000,00 din
sidrne verige, 1 predl.	2.000,00 din
vzdržev., 17 predl.	58.500,00 din
DSSS, 3 predl.	12.000,00 din
skupaj, 23 predl.	77.500,00 din

V istem obdobju so bila izplačana tudi posebna nadomestila za predloge, katerim gre izplačilo nadomestila za dobo 5 let. Za te predloge se je dal izračunati prihranek, ker ti predlogi vplivajo na plansko lastno ceno določenih delovnih operacij ali izdelkov. Ti predlogi po TOZD so:

kovačnica, 4 predl.	11.871,55 din
DSSS, 1 predlog	6.765,75 din
skupaj, 5 predlogov	18.637,30 din

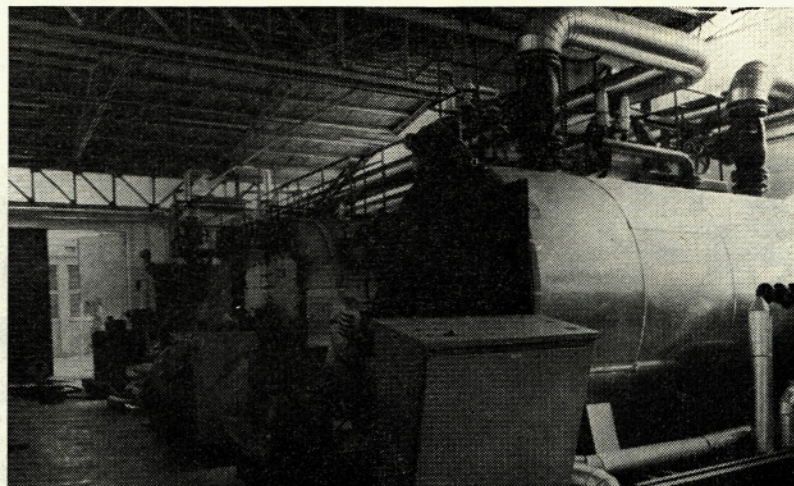
Torej v naši delovni organizaciji je bilo za 28 nagrajenih predlogov izplačano 96.137,30 din posebnega nadomestila.

Iz vsega navedenega se vidi, da je večina predlogov takih, ki se ne dajo točno ekonomsko vrednotiti in so zaradi tega predlagatelji prejeli enkratna posebna nadomestila. Ti predlogi predvsem rešujejo tehnično nepopolnost in zastarelost našega strojnega parka. Ostalih 5 predlogov obravnavajo tehnološke rešitve, kjer je bil možen ekonomski izračun vrednosti predloga in s tem tudi prihranka.

Od vseh 28 nagrajenih predlogov izstopajo po svoji vrednosti trije, in to:

Predlog ing. Lunar Franca iz DSSS, ki obravnava novo izvedbo zapore za kavlje po DIN 689; predlog Pogorevc Huberta in Šmid Janeza iz TOZD kovačnica, ki obravnava pnevmatsko napravo za navijanje vijakov v natezne matice in sornikov v škopce; predlog Kovač Borisa, Arh Valentina in Veren Bele iz vzdrževanja, ki obravnava rekonstruktorju Schlatter.

Albin Lampe

Kotlovnica

Delo PIS za metalurgijo SRS

Minilo je že leto dni od ustanovitve posebne izobraževalne skupnosti (PIS) za metalurgijo in barvne kovine socialistične republike Slovenije.

Tudi naš kolektiv je postal član uporabnik te skupnosti. Delegatski sistem skupščine je zasnovan tako, da je na 1000 zaposlenih en delegat skupščine. Zato našo delovno organizacijo zastopa kot član skupščine en delegat. Že ob ustanovitvi PIS sem v sestavku skušal opisati, katere so prve in glavne naloge, ki so narekivale potrebo po ustanovitvi take skupnosti. Ob koncu januarja pa je bila seja PIS, tako imenovana letna skupščina, na kateri so delegati obravnavali pregled opravljenega enoletnega dela. Ugotovili so, da je bilo že prvo leto uspešno. Zato se bomo trudili še tesneje sodelovati: izvajalci in uporabniki v združenem delu. Vzgojili bomo tiste poklice, ki jih združeno delo potrebuje za sedanj in bodoči proizvodni proces.

Predsednik PIS Slovenije tov. Kozole Srečko je v svojem poročilu natančno, obširno in razumljivo razčlenjeval posamezne faze dela in pri tem izpostavil najbolj pomembne naloge in ugotovitve. Posebna izobraževalna skupnost se je ustanovljala v razdobju, ko je zakon o združenem delu dobil svojo dokončno obliko.

Prva naloga, ki jo je PIS opravila, je bila priprava osnutkov in izdelava samoupravnih kot temeljnih aktov za delo, in sicer:

- poslovnik skupščine,
- statutarni sklep o organizaciji in opravljanju izobraževalne skupnosti PIS za metalurgijo,
- samoupravni sporazum s podpisani TOZD o pristopu in ustanovitvi skupščine,
- program posebne izobraževalne skupnosti,
- plan akcij, skupnosti, ki nakazuje pot, kako morajo potekati akcije v cilju enotnih učnih programov za izobraževanje vseh poklicev do univerze in to za tiste, katere združeno delo najbolj potrebuje.

Za dosego izoblikovanja enotnega programa je skupščina PIS kmalu ustanovila posebno strokovno komisijo iz vrst izvajalcev, ki se bo dogovarjala z vsemi organizacijami združenega dela, uporabniki in člani skupščine. Tega dogovarjanja do sedaj ni bilo, in zato šolski programi za poklice niso bili usklajeni s potrebami združenega dela.

Med enoletnim delom je bilo na podlagi plodnih razprav vseh delegatov ugotovljenih nešteto vzrokov, ki vplivajo na to, da primanjkuje kandidatov za vpis v različne poklicne šole.

Sprejeto je bilo stališče, da je med glavnimi vzroki prav gotovo premajhno nagrajevanje poklicnih delavcev v združenem delu, brez katerih si sicer proizvodnje ni mogoče zamisliti. Zato skupščina zahteva, da se mora nagrajevanje poklicnih delavcev izenačiti s srednje tehničnimi kadri.

Skupščina ugotavlja, da so iz leta v leto rasli osebni dohodki delavcem, ki so imeli končno neko elitno šolo hitreje kot delavec s poklicno izobrazbo. Zato je raslo prepričanje, da je tisto delo, ki je manj intelektualno in se ne izvaja v pisarni, manj vredno. Tako se že postavlja vprašanje, kateri oče bo poslal sina v poklicno šolo.

Zato je skupščina PIS na eni od svojih sej že izoblikovala sklep in zahtevo na PIS in izvršni svet skupščine, da je treba pripraviti in izdelati predlog, da se morajo nagrajevanja vseh poklicnih delavcev v metalurški in kovinski industriji izboljšati in približati poklicem srednje tehničnim kadrom.

Skupščina meni, da bomo z ureditvijo tega problema v pretežni meri ublažili pomanjkanje kandidatov predvsem za deficitarne poklice.

Skupščina je v tem letu že izoblikovala, obravnavala in pripravila program za posodobitev pouka v vseh izobraževalnih centrih PIS. Ugotovljeno je, da so glede razvitosti pogoji za sodobni pouk med posameznimi centri še dokaj različni. Enotni učni programi pa se lahko razvijajo le, če bodo zagotovljeni enaki učni pogoji v vseh izobraževalnih centrih. Dalje, začeto je in nadaljuje se delo za pripravo treh filmov o pomenu poklicnih delavcev v združenem delu s preprostimi, razumljivimi, strokovnim predavanjem. S tako pripravljanim programom bi obiskali vse šole, 7. in 8. razrede, s čimer bi vsem učencem približali poklice in pomen njihovega dela. Učencem bi tako tudi pomagali, odločiti se za življenjski poklic, kar sploh ni tako lahko. S takim programom se bo združeno delo približalo šolam. Učenci bodo po svoji odločitvi kreativno in z veseljem opravljali delo v tistem združenem delu, ki je najbližje njihovem domu.

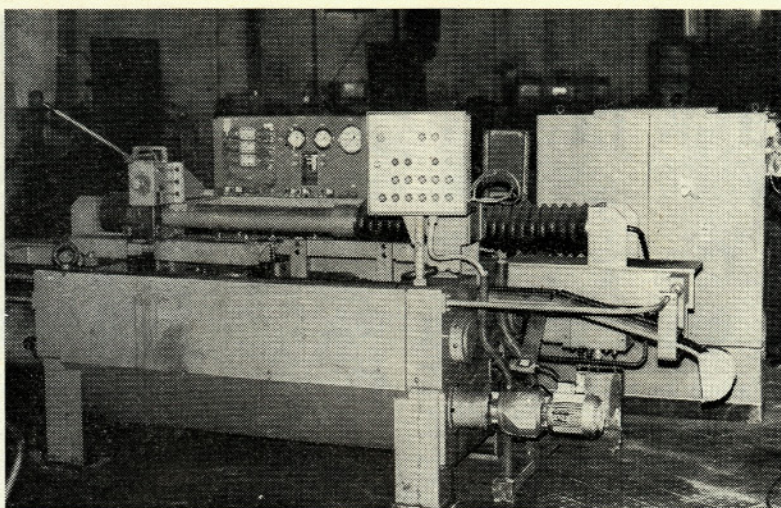
Delegati PIS ugotavljamo, da smo prav v združenem delu skupaj z izvajalci tisti, ki se moramo s kar se da preprosto razlago o vseh poklicih, vedno bolj zblíževati z učenci v vseh osnovnih šolah in tako uspehi prav gotovo ne bodo izostali.

In nazadnje velja še omeniti, da je skupščina PIS že v fazi pripravila okvirni posodobljeni in ovrednoteni učni program dela za vse izobraževalne centre in ustanove, ki izobražujejo vse potrebne kadre za združeno delo v metalurški, barvni in kovinski industriji.

Ta program je delegat že letos posredoval skupščini republiške izobraževalne skupnosti, da ga vnese v celoten šolski program.

Ob tako začetem delu pričakujemo, da se bodo sredstva, ki jih kolektivi odvajajo za izobraževanje, preko RIS preliva nazaj v obliki novih kadrov za potrebe združenega dela.

Jernej Vovk

Kalibrirni stroj KKM 200 WAFIOS

Dobili smo nov kalibrirni stroj

Prvotna razporeditev strojnega parka za kalibriranje in preizkus verig od $\varnothing 14$ do 33 mm v obratu sidrnih verig ni bila prilagojena pravilnemu pretoku transportiranja verig od varilnih strojev do lakiranja tako, kot zahteva tehnološki proces izdelave verig. Res je tudi to, da smo imeli za to operacijo le kalibrirni stroj KP 50 in 100-tonski preizkuševalni stroj. Obenem pa je delo na tem preizkuševalnem stroju pomenilo veliko fizično obremenitev za strežno osebje, ker so morali transport verig izvajati ročno. Da bi vse te probleme rešili, vsaj kolikor je v danem primeru možno, smo pri novi razporeditvi strojnega parka (z upoštevanjem kalibrirnega stroja KKM 200), upoštevali diplomsko nalogo tov. Janeza Smoleta na Višji tehnični šoli, kateremu je kot dolgoletnemu sodelavcu v obratu sidrnih verig ta problem dobro poznan.

Javna razprava ne sme biti le formalnost

S sklepom komisije za izvajanje zakona o združenem delu in delavskega sveta delovne organizacije je bil naši samoupravni javnosti posredovan osnutek novega samoupravnega sporazuma o odobravanju stanovanjskih kreditov in oddajanju stanovanj v uporabo. Navedeni sporazum, ki je do konca marca v javni razpravi, spada med tiste redke sporazume, za katerega so delavci neposredno in življenjsko zainteresirani. Jedro akta je namreč v eni od najbolj elementarnih delitev dohodka, to je delitve sredstev za življenjski standard. Ta sredstva pa se napajajo iz stanovne skupne porabe, torej iz sredstev, vanjskega prispevka in sklada o katerih delavci skladno s 463. členom zakona o združenem delu odločajo z referendumom.

Po sprožitvi sodnega spora pred sodiščem združenega dela v lanskem jeseni je delovna organizacija prejela odločbo sodišča, iz katere nedvoumno izhaja ugotovitev, da naša interna samoupravna zakonodaja v zvezi z delitvijo stanovanj in sredstev za stanovanjske kredite ni v skladu z zakonom o združenem delu, torej da delavci o stanovanjskih zadevah odločajo neposredno v temeljnih organizacijah. Odločba sodišča ni bila glavni razlog za spremembo sporazuma. Skladno z akcijskim programom uresničevanja zakona o združenem delu je bil že zdavnaj določen rok, da je treba sporazum uskladiti z zakonom in novo stanovanjsko prakso.

Stari sporazum ni več ustrezal dejanskim razmeram, ki so vladale v delovni organizaciji. Vse preveč je prevladovala teža kri-

terija delovne dobe in prav ta kamen je sprožil plaz pritiskov vedno večjega števila prošelj ter slabih možnosti za uveljavitev oziroma pridobitev stanovanja mladih delavcev in delavcev iz drugih republik. Oni imajo namreč praviloma malo delovne dobe in slabe socialne razmere. Nadalje se je pokazala potreba vnesti v sporazum stvari, ki so doslej manjkale in so bile zelo ostro postavljene na ustreznih delegatskih nivojih. Takšna sporna zadeva je bila dodelitev soglasij za nakup gradbenih zemljišč v lasti ali pa tudi ne v lasti Verige. Eden od zelo žgočih problemov je bil spet način dodeljevanja stanovanj za strokovnjake in sploh pojem strokovnjaka, čeprav določil starega sporazuma v zvezi s tem največkrat nismo bili pripravljeni niti pazljivo prebrati, kaj šele ustrezno tolmačiti in odgovorno zagovarjati.

Mislili smo, da bo delo v zvezi z dopolnitvijo sporazuma kratko in lahko. Začetek je bil optimističen. Problemi pa so se začeli s podelitvijo stanovanj in že omenjeno tožbo pri sodišču združenega dela. Rubicon smo prestopili s sodno odločbo: delitev stanovanj in sredstev za stanovanjske kredite je neodtujljiva pravica delavcev temeljnih organizacij. Noben posreden organ tega ne more opraviti v imenu delavcev. Pričela se je pot v živi pesek, pot dolgotrajnega in brezkončnega sporazumevanja po delavskih svetih temeljnih organizacij. Jalova prizadevanja je presekala arbitražna komisija delovne organizacije. Pot nadaljnega dogovarjanja in reševanja stano-

ni kolot z vodilnim žlebom. Tako smo obstoječo nakladno rampo odstranili. Vsa navedena dela je bilo potrebno izvesti pred montažo kalibrirnega stroja KKM 200, ker je le-ta pomenil zaključek ciklusa tehnološkega procesa izdelave verig od varjenja do lakiranja.

Kalibrirni stroj Wafios KKM 200 omogoča avtomatsko delo za kalibriranje vseh vrst verig do $\varnothing 45$ mm. Opremljen je s posebnim hidravličnim agregatom, ki daje vlečni (kalibrirni) napravi podajanje in vlek verige na ustrezno dimenzijo. Vse upravljanje je izvedeno preko elektrokrmlilne naprave z registrirnim instrumentom. Na registrirnem traku je grafično prikazan diagram obremenitve, kar je obenem za prevzemalce raznih registrov zahteven dokument.

Avtomatsko delovanje stroja pomeni fizično razbremenitev strežnega osebja, kar je velikega pomena predvsem za žensko delovno silo, ki je na tem mestu še prisotna. Seveda se od nove strojne naprave pričakuje ob manjšem fizičnem naporu hitrejši potek kalibriranja in zmanjšanje stroškov v fazi pregleda in kalibriranja verig. Problematično je trenutno to, da stroj ni opremljen z dvigalom za menjavo orodja (vsaka veriga zahteva svoje prijemne čeljusti in ti deli so težki do 60 kilogramov), zato je pripomba urediteljev glede te pomanjkljivosti umestna.

Naloga tehničnih služb je, da se stroj s primernim dvigalom čimprej uredi. Z montažo omenjenega kalibrirnega stroja je zaključena razporeditev strojnega parka za izdelavo verig

B. F.

vanjskih problemov pa je bila za vse čase začrtana. Določila zakona o združenem delu so se »de facto« prejel uveljavila kot samoupravno »de jure«.

Predlog osnutka novega sporazuma je pred nami, nova delitev starih stanovanj in kreditov pa ravno tako. Zagotovo lahko rečemo, da bo drugo rešeno pred prvim, če... Ta »če« je ponovitev izžrpavajočega in brezplodnega postopka, ko vsaka temeljna organizacija pragmatično uveljavlja svojo voljo, ki je daleč od samoupravnih osnov ščitena lastnih interesov. Bomo ta »če« ponovili?

Formalni rok za javno razpravo se je skoraj iztekel. Dejansko se je pri nas v razpravo možno vključiti vse do sprejetja predloga. Prav to pa si vsi skupaj želimo: čim več in čim boljših predlogov. Nobenega dvoma ni, da bo sporazum toliko boljši in vsem toliko bolj ustrezen, kolikor več nas bo vključenih s konstruktivnimi predlogi v javno razpravo.

Pravega odmeva na osnutek doslej še ni bilo, vsaj tistega širokega, ki smo ga pričakovali, ne. Pri tej razpravi je vloga sindikalnih organizacij še posebno pomembna.

Že sedaj pa je znano in nedvomno dejstvo, da stanovanjskih razmerij, ne bo tako lahko urediti in se bo brez ustrezne resnosti stvar samo nepotrebno zavlačevala. Jasno je prav tako, da samo s sporazumom stvari ne bomo uredili. Potrebni bodo pravilniki po temeljnih organizacijah. Tudi to nam mora biti jasno, da je prav zdaj v toku razprave čas, da uzakonimo svoje interese tako, kot nam vsem skupaj ustreza. Brez dvoma pa navedena pot sprejema aktov ne bo samo težka, temveč tudi daljša, kot smo želeli.

Janko S. Stušek

Zasneženi strešni in gorski vrhovi

Kadrovske spremembe

(februar 1979)

NOVOSPREJETI

Splošni sektor: Tomič Ranka
TOZD vzdrževanje: Karupovič Dedo, Erjavec Cvetka
TOZD kovačnica: Maltarič Džuro, Huber Rudi, Žitnik Stanko
TOZD verigarna: Razpet Marjeta
TOZD vijakarna: Zeljak Ivanka
TOZD sidrne verige: Stojev Dane
TIO: Istenič Janko, Rasinger Igor

ODŠLI:

FINANČNI SEKTOR: Potočnik Vlasta
TOZD orodjarna: Levstik Anton
TOZD kovačnica: Avdagič Enes
TOZD verigarna: Arbaiter Stane
TOZD vijakarna: Pretnar Anica
TOZD sidrne verige: Pungerčar Franc
TIO: Čop Marjeta

POROČILI SO SE:

Pungerčar Cveto in Kranjc Otilija iz TOZD verigarna;
Duvnjak Ante iz TOZD verigarna;
Halilič Himzija iz TOZD verigarna

RODILI SO SE:

Valjavec Alojzu in Nevenki iz komercialnega sektorja — hči Aleksandra
Vovk Petru iz tehničnega sektorja — sin Gašper
Železnjak Stanku in Danici iz TOZD verigarna — sin Danijel
Bizjak Pavlu iz STK — hči Vesna
Mulej Radu iz TOZD vzdrževanje in Mulej Darji iz splošnega sektorja — hči Jasna

Iz kadrovskega oddelka

Umrl je Pisek Miha — nosilec spomenice 1941

Pisek Miha je bil rojen 23. 9. 1909 na Dolenjskem. Svoje otroštvo je preživel v številni kmečki družini. Izučil se je za mlinarja in pozneje delal na raznih mestih. Znašel se je med jeseniškimi kovinarji, kjer se je seznanil s programom Komunistične partije in zato ga leto 1941 ni zateklo nepripravljenega.

Takrat je živel v Lancovem in ob razpadu stare Jugoslavije je preprečil uničenje mostu čez Savo na Lancovem. 20. julija 1941. leta pa je bil že na Jelovici med prvimi gorenjskimi partizani. Kot kurir je bil zelo pogumen in je bil decembra istega leta ranjen. Ko je ozdravel, se je dalje boril po Gorenjski, Notranjski in zopet ga srečamo na njegovi rodni Dolenjski. Zaradi hrabrosti in iznajdljivosti je postal podporočnik in kmalu je bil tudi odlikovan z medaljo hrabrosti. Kakor drugim tako tudi njemu vojna ni prizanašala in je bil kar petkrat ranjen. Zaradi invalidnosti je bil premeščen v vrhovni štab NOV in POS v Kočevski Rog. V letu 1944 pa je opravil oficirsko šolo in nato postal indentant pri glavnem štabu. Vse povsod je bil priljubljen in spoštovan pri starešinah in borcih.

Posledice ran pa niso izostale in morali so ga pripeljati na zdravljenje v Bari, kjer naj bi dokončno okreval. Po končani vojni se je vrnil na Gorenjsko in si poiskal delo v Tovarni verig Lesce. Zaposlen je bil v verigarni kot upogibalec do leta 1961, ko je bil upokojen.

Miha — njegovo partizansko ime je bilo Ciril — je bil skromen, priden in pošten človek, ni bil preveč zgovoren in ko bi moral kaj povedati o svojem delu in življenju, je zamahnil z roko, se nasmehnil in dejal, da je pač delal in živel kot mnogi drugi. da pa je vsako življenje zgodovina zase.

Miha je bil nosilec partizanske spomenice od 1941. leta, ki mu je bila dodeljena od GŠS pod št. 82, 15. oktobra 1944. leta, saj je že od junija 1941 pa vse do konca vojne bil aktivni udeleženec NOV.

Miha, hvala ti za vse, kar si storil za slovenski narod. Ohranili te bomo v trajnem spominu kot hrabrega in neutrudnega borca za pravice delavskega razreda, za mir in svobodo, ki jo uživamo.

Predsednik AZD Veriga

Ob upokojitvi Francke Šolar

Naši 50-letniki

V mesecu marcu praznuje v naši delovni organizaciji življenjski jubilej tov. JOŽE ZUPANC iz DSSS.

Rodil se je 29. 3. 1929 v delavski družini na Bohinjski Beli. Takratne razmere niso dajale mladi generaciji po končanem obveznem šolanju možnosti nadaljnega izobraževanja na srednjih in višjih šolah.

Tako se je tudi tov. ZUPANC odločil za poklicno šolo kovaške smeri, katero je uspešno končal leta 1946. Za izpopolnitev v stroki je leta 1947 obiskoval še mojstrsko šolo za splošno kovaštvo v Ljubljani. Do odhoda na odsluženje vojaškega roka je bil zaposlen pri GG Pokljuka, kjer je obnavljal žičnice.

Po končani vojaški obveznosti in v letih največjega mladostnega zanosa ni takoj našel ustreznega delovnega mesta, na katerem bi lahko s pridom uporabil pridobljeno znanje.

Leta 1958 je sklenil delovno razmerje z delovno organizacijo TIO Lesce. Razporejen je bil na delovno mesto monterja hidravlike in montaže merilnih instrumentov na terenu. Obenem z montažo je iskal tudi nove možnosti plasmaja merilnih instrumentov na domačem trgu. Komercialna služba je večkrat njegove predloge tudi uspešno realizirala. Od leta 1976 dalje pa je razporejen na delovno mesto kontrolorja vhodnega materiala v TOZD TIO. Sodeloval je tudi v vseh samoupravnih organih TOZD.

Razgovor je pokazal, da je tov. ZUPANC delavec, ki budno spremlja razvoj in uspehe TOZD. Z nasmehom je povedal, da je pristaš teorije, da imajo vrednost izdelki, v katere se vlaga več umskega dela kot fizičnega. Zato bi bilo potrebno izpopolniti tehnologijo do maksimuma in razširiti proizvodni program tudi na druge TOZD.

Nikakor pa se ne strinja s stagnacijo merilne tehnike. Kot strokovnjak praktik trdi, da je na tržišču še vedno veliko povpraševanje po merilni tehniki ter da nima konkurence na domačem tržišču. S svojim predlogom bi rad vplival na vodstvo delovne organizacije, da bi razvoj merilne tehnike izpopolnil in jo dvignil iz upadanja.

Posebno zadovoljen je z gradnjo nove hale, ki bo odprla veliko bodočnost programu TOZD TIO.

K njegovemu življenjskemu prazniku mu iskreno čestitamo ter mu želimo trdnega zdravja ter nadaljnjih uspehov na delovnem mestu.

B.Š.

V mesecu marcu se je upokojila FRANCKA ŠOLAR, ki je delala pri nas 20 let. Če vsak dan delamo skupaj, se navadimo eden na drugega. Ko eden odide, nas s svojim odhodom spomni, da čas hiti. Tako hodimo drug mimo drugega in se sploh ne poznamo. Vsakdo nosi v sebi zatrate skrite bolečine, želje in radosti, vendar kaže drugim le obraz vsakdanjosti.

Tako je Francka Šolar prihajala na delo, ko smo mi, za katerimi je toliko let pospravljala, odhajali domov. Bila so to le bežna srečanja, zato smo za slovo bili dlje skupaj in malo pokramljali. Morda je naša radovednost načela pogovor, v katerem smo spoznali težko pot te žene.

Rojena je bila leta 1922 v Dražgošah; uspešno je dokončala osnovno šolo, za nadaljnje šolanje pa ni imela možnosti.

Besede, ki so se počasi trgale iz nje, so slikale nam le po pripovedovanju znano grozo vojne. Na njenem domu so se zbirali partizani in ko so 1942. leta Dražgoše pogorele, se je tudi njihova domačija spremenila v pepel. Nemci so takrat ubili 18 ljudi, med njimi tudi njenega brata. Po preganjanju so se preselili na Jamnik, kjer so jim hišo zopet požgali. Francka in sestra sta s pomočjo partizanov v Dražgošah začeli delati barako, kjer so se partizani potem shajali. Tako je pričakla svobodo.

Njen obraz je izražal bolečino; bolečino, ki je bila drugače globoko skrita v srcu te skromne žene, toda ko so ji misli prešle na sedanost se je obraz razjasnil. Poročena je v Lescah in ima dva otroka.

Ob upokojitvi ji želimo, da bi jo zdravje in sreča še dolgo spremljala!

RS — projektiva

Jože Zupanc

ČLANKE
ZA APRILSKO
ŠTEVILKO
SPREJEMAMO
DO 14. 4. 1979

ZAHVALE

Ob smrti mojega očeta LOVRA VIDICA se zahvaljujem sodelavcem iz TOZD verigarne za podarjeni venec in izrečena sožalja ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

Marija Dolžan
z družino

Ob izgubi očeta se zahvaljujem sindikalni organizaciji TOZD vzdrževanje in vsem, ki ste ga spremili na zadnji poti.

Milan Vidic

Ob smrti očeta se iskreno zahvaljujem sodelavcem skupnih služb, sodelavcem TOZD verigarne in aktivu ZB Veriga za izkazano pozornost.

Žena Francka in
sin Stane Pisek

Osnovni organizaciji sindikata TOZD vijakarne se najlepše zahvaljujem za darilo, pozornost in dobre želje ob mojem življenjskem jubileju.

Joško Štuhec

Osnovni organizaciji sindikata skupnih služb in uslužbencem v projektivni in konstrukciji orodja se najlepše zahvaljujem za dragoceno darilo in dobre želje ob moji upokojitvi. Najlepše se zahvaljujem tudi sodelavkam za lepo darilo, vodji splošnega sektorja pa za knjižno darilo.

Vsem želim še mnogo delovnih uspehov!

Francka Šolar

Najlepše se zahvaljujemo Osnovni organizaciji sindikata TOZD SIDRNE VERIGE za pozornost in darila ob naši 50-letnici.

Dolar Francka
Šlibar Niko
Tavčar Mirko
Novak Štefan

Poravnalni svet — uveljavljanje v praksi

Za posredovanje pri sporazumnem reševanju sporov in za razvijanje dobrih odnosov med občani, med člani delovne skupnosti ter med občani oziroma delovnimi ljudmi in samoupravnimi organizacijami in skupnostmi se ustanovljajo poravnalni sveti. Poravnalni svet ustanovijo delovni ljudje in občani pri vsaki krajevni skupnosti za celotno krajevno skupnost ali za njen del, lahko pa tudi pri temeljni organizaciji združenega dela ali drugi samoupravni skupnosti, če njegove funkcije ne opravlja drugo samoupravno sodišče.

Poravnalni sveti posredujejo med strankami v kazenskih zadevah, kadar se začne postopek na zasebno tožbo zaradi kaznivih dejanj zoper čast in dobro ime in kaznivega dejanja lahke telesne poškodbe, v civilnih zadevah pa v sporih majhne vrednosti.

Tako pravi zakon. In kako se izvajanje tega zakona, ki je stopil v veljavo s 1. 7. 1978 uveljavlja v praksi, konkretno v naši krajevni skupnosti? O tem sem se pogovarjal s podpredsednikom poravnalnega sveta pri krajevni skupnosti Lesce, tov. Demšar Jakom.

Vprašanje: Pravičnost spada med temnejše plati našega življenja, vendar življenje samo ustvarja medsebojne konflikte, ki jih po mirni poti z medsebojnim sporazumevanjem ne moremo sami rešiti. Pravico in zadoščenje velikokrat iščemo po zakoniti poti, preko sodišč. Kakor vidimo, novi zakon vnaša tudi v sodstvo samoupravne odnose prav s poravnalnimi sveti, ki pri reševanju sporov posredujejo v prid boljših odnosov med ljudmi. Kako ste se znašli na tem področju kot začetniki?

Odgovor: Poravnalni svet pri KS Lesce je začel s svojim delom julija 1978. leta, člane pa je imenoval svet KS dne 24. 5. 1978. Ker smo bili vsi začetniki na tem področju, smo prvi sestanek namenili študiju oziroma spoznavanju brošure o delu poravnalnih svetov, da smo si tako pridobili osnovno formalno znanje na tem občutljivem področju reševanja človeških odnosov. Poudarjam, da je bilo to zgolj formalno-pravno znanje, kajti pri delu poravnalnega sveta obstaja predvsem potreba po objektivnem in humanem razumevanju medčloveških odnosov, ki na raznih področjih družbenega življenja pogujejo nespornost med občani. Prav zato je bilo za člane poravnalnega sveta potrebno izbrati tiste ljudi, ki v svojem okolju uživajo neko zaupanje, znanje in poštenost, s katerimi bodo nedvomno opravičili zaupanje za izvrševanje sodne funkcije v KS.

Vprašanje: Kakšen je postopek pred poravnalnimi sveti?

Odgovor: Poravnalni svet šteje osem članov, pri posamezni obravnavi pa sodelujejo predsednik senata in dva člana. Nedvomno je, da je pri poravnavi potrebno upoštevati nekaj načel kazenskega postopka, predvsem kar se tiče objektivnosti in reda na sami obravnavi. Bistvena razlika med kazenskim postopkom in postopkom pred poravnalnimi sveti pa je, da poravnalni svet, kar že samo ime pove, nima pravice soditi oziroma izrekat kazni, temveč mora med strankami opraviti poravnavo, ki pa naj ne bo samo formalna, temveč se z njo morajo ponovno vzpostaviti normalni odnosi med prstimi občani. Poravnalni svet lahko izjemoma razsodi le v civilno-pravnih zadevah s pogojem, da ga obe stranki pismeno pooblastita, da lahko v sporni zadevi razsoda.

Zoper sklep o poravnavi načeloma ni možna pritožba, kar je razumljivo, saj se tisti, ki je pristal na poravnavo, kasneje ne more premisliti in zahtevati neko drugo rešitev. V končni fazi pa ima sklep o poravnavi enako izvršilno moč kot sodna odločba. Primer: če tožena stranka obljubi,

da bo plačala odškodnino, pa tega kasneje ne stori, sodišče takoj opravi izvrzbo, ne da bi se spuščalo v samo zadevo.

Postopek pred poravnalnimi sveti je hiter, enostaven in brezplačen. Še posebno pride to v poštev pri civilno-pravnih zadevah, kot npr. vprašanje meje med sosedami in raznih odškodnin, ker je poznano, da so taki postopki pred sodišči večkrat dolgotrajni in seveda tudi dragi.

Vprašanje: Kakšne zadeve ste doslej obravnavali?

Odgovor: Do sedaj je poravnalni svet pri KS Lesce obravnaval pet zadev. Od tega smo štiri dobili v reševanje od sodišča v Radovljici, eno zadevo pa smo obravnavali neposredno na predlog prizadetega občana. Bili so trije primeri obravnavanja kaznivih dejanj lahke telesne poškodbe, ki je bila po navadi zvezana še s kaznivim dejanjem razžalitve, po enkrat smo obravnavali obrekovanje ter primer pravice do služnostne poti.

Od navedenih primerov smo bili uspešni v treh. Občani so sprevideli, da je tak način reševanja sporov ekvivalenten sodnemu postopku, oziroma ima celo nekatere prednosti, ki sem jih že prej omenil. Pri vseh poravnava-

Iz krajevnih skupnosti Lesce

Glede na vsebinsko zanimivo tematico, ki jo je obravnaval Svet Krajevne skupnosti Lesce na svoji zadnji februarski seji, povzemam nekaj najvažnejših sklepov.

1. Svet je potrdil finančno poročilo za redno dejavnost v letu 1978 in obravnaval predlog finančnega načrta KS za leto 1979. Ta je sestavljen na osnovi pokazateljev iz prejšnjega leta, ločeno za upravno poslovanje, komunalno dejavnost, za upravljanje Družbenega centra in vzdrževanje pokopališča. Potrjen je bil plan za leto 1979 za upravno poslovanje, medtem ko morajo ostale plane ponovno obravnavati in izpopolniti Odboru za gospodarstvo, Odbor za upravljanje Družbenega centra in Odbor za upravljanje pokopališča.

2. V izdelavi je zazidalni načrt za center Lesce. Svet KS predlaga pristojnim službam, da vnesejo v zazidalni načrt razširitev, in sicer: v Rožni ulici za dve hiši; na severni strani od Valvasorjeve ulice in obenem predvideti cesto iz Trate v tej smeri do šole; od novega naselja pod Jakom predvideti še nadaljnje štiri hiše pod robom.

3. V roku štirinajstih dni skliče KS Odbor za prostorski plan, v katerem so predstavniki delovnih organizacij. Ti naj prinesejo na sestanek konkretne predloge za prostorski plan. Prostorski plan naj bi potem potrdil zbor občanov.

4. Zazidalni načrt za Družbenim centrom predvideva blokovo gradnjo v treh izvedbah. Gradnja naj bi trajala deset let. Prihodnji mesec bodo pripravljene idejni osnutki. V novem naselju naj bi bila stanovanja vseh kategorij in predvidoma za 1500 do 1800 prebivalcev. Razširitev stanovanjskih površin naj bi bila za potrebe radovljiške občine in v skladu z razvojem organizacij združenega dela v Lescah.

5. Glede na prošnje nekaterih posameznikov za gradnjo individualnih stanovanjskih hiš svet sprejme sklep, da ne bo izdal nobenega soglasja za gradnjo v centru Lesce, dokler ne bo sprejet zazidalni načrt.

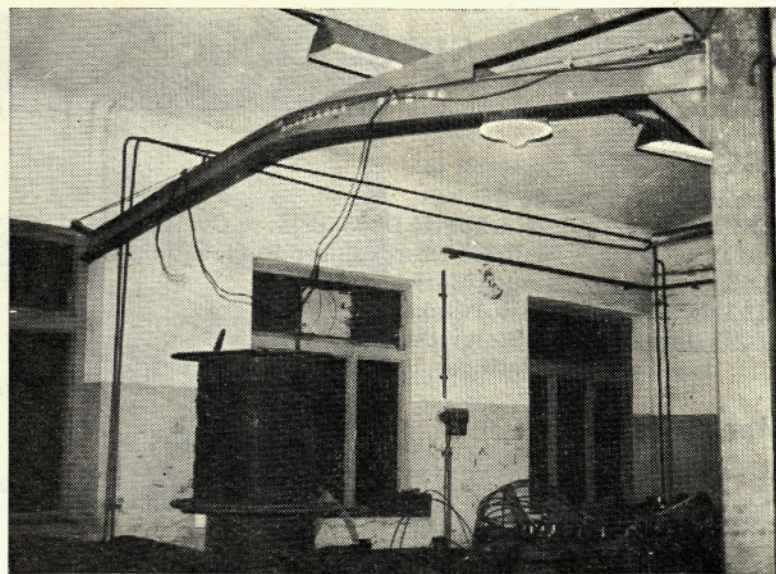
6. Leta 1975 je Krajevna skupnost sklenila s PTT Kranj pogodbo za napeljavo oziroma izpolnitev telefonskega omrežja na

vah smo skušali najprej odkriti vzroke, ki so vodili občane do tožb, nato pa s prepričevanjem, svetovanjem in humanostjo skušali vplivati, da se zadeve rešijo po miroljubni in sprejemljivi poti.

Rad bi navedel konkreten primer obravnave pred poravnalnimi sveti: P. O. je tožila svakinjo N. N. zaradi večkratnih razžalitev. Pri obravnavanju zadeve smo prišli do zaključka, da je vzrok njenih nesoglasij in preprirov predvsem neprilagodljivost ene napram drugi. V tem primeru smo se poslužili objektivnega prikaza okoliščin, v katerih se dejansko da najti skupni jezik. Dejstvo je, da si ljudje vzamejo vse premalo časa za to, da bi spoznali druge ljudi, da bi se drug drugemu znali približati in prilagajati. Vprašanje je, če bi sodišča med njima naredila konec nesoglasij, celo nasprotno, spori bi se lahko še poglabili. Obema stankama smo skušali prikazati stanje, ki pogojuje njuno nesoglasja, po drugi strani pa smo skušali dati splošno razumevanje človeški nasvet o sožitju med njima.

Za konec bi rad poudaril, da vsa naša družba sloni na človeku-občanu, ki naj bo nosilec in kreator medčloveških odnosov. Če apliciram odnose med občani v KS na našo zunanjo in notranjo politiko, lahko ugotovimo, pomembno misel, da naj se vsi spori rešujejo na pameten in miren način oziroma kakor pravi slovenski pregovor: CLOVEK NAJ NE BO CLOVEKU VOLK.

Cirila Peternel

Zaradi preobremenjenosti zvita konstrukcija

Opozorilo vsem, ki prenašajo žico z dvigali

Pri dvigovanju vretena z žico je prišlo zaradi napačnega ravnanja do resnejše poškodbe na nosilni konstrukciji dvigala. Raziskava je pokazala, da delavci niso upoštevali pravil pri uporabi dvigala. Ta namreč prepovedujejo vodji dvigala obremenjevati dvigalo preko njegove nosilnosti.

V naši OZD je vedno več primerov nesreč pri delu. V zvezi s tem pa tudi poškodb delovnih priprav in naprav, ki imajo svoj izvor v pomanjkljivem znanju, površnosti, malomarnosti, svojeglavosti, objestnosti in nediscipliniranosti. Večkrat naletimo ob takih primerih na jalov izgovor in se kaj radi izgovarjamo na že prej storjene nepravilnosti pri delu, češ, da se takrat ni nič hudega pripetilo. Znano je, da se napačno ravnanje kaj rado maščuje z bolečino, boleznijo, invalidnostjo ali celo življenjem.

Naše opozorilo naj bo nasvet vsem tistim, ki še danes niso doumeli, da je njihova dolžnost opravljati svoje delo pazljivo in vestno, tako da varujejo svoje zdravje in življenje ter zdravje in življenje svojih sodelavcev.

Vedno moramo misliti pri delu na to, da če preprečimo že eno samo resnejšo nesrečo, je to družben, pomemben, plemenit in zvišen cilj.

Vitimir Rems

Povečanje pokojnin in drugih dajatev

Skupščina skupnosti pokojninsko invalidskega zavarovanja v Radovljici je na 4. seji sprejela med drugim naslednje predloge:

Glede na uradno ugotovljeno povečanje osebnih dohodkov v Sloveniji v letu 1978 napram letu 1977 se s 1. 1. 1979 pokojnine dokončno uskladijo še za 1,8%. Tako znaša skupno povečanje pokojnin na račun uskladitve s 1. 1. 1979 21,99%.

Poveča se mejni znesek najnižjih pokojnin od 2.377 din na 2.900 din.

Za isti odstotek kot pokojnine se poveča tudi dodatek za pomoč in strežbo. Izračunani zneski se zaokrožijo (1.830, 1.160 din).

Invalidnine (dodatek za telesno okvaro) se povečajo za 15,8 odst. Enkratni prispevek za re-

kreacijo (regres) bo znašal 650,00 din.

Poveča se premoženjski census za priznanje pravice do varstvenega dodatka, ki znaša za upokojenca 15.879 din na leto, za člana gospodinjstva pa 7.947 din na leto. Spremeni se tudi faktor za preračun katastrskega dohodka od kmetijstva.

Valorizacijske količnike za preračun osebnih dohodkov ter najvišji in najnižji znesek pokojninske osnove za leto 1979, bo skupščina sprejela na eni od prihodnjih sej.

Invalidom III. kategorije se bo nadomestilo na novo odmerjalo glede na osebni dohodek, ki so ga ustvarile skupine delavcev na delovnih mestih, kjer je invalid delal pred oziroma po invalidnosti v letu 1978.

Skupnost je sklenila poslovno leto 1978 s 325,8 milijona presežka, od tega iz združenih sredstev 276,8 milj. Presežek nad dogovorjenimi sredstvi vrača združenemu delu s tem, da se za čas od 1. 4. 1979 do 30. 6. 1979 odpo-ve posebnemu prispevku iz dohodka, ki mu je osnova poslovni sklad. Naša delovna organizacija bo dobila vrnjenih 628.874, 40 din.

Glede na ustvarjen presežek se bo marsikdo vprašal, zakaj se niso povečale pokojnine za enak odstotek kot povprečni osebni dohodki zaposlenih. Ta rešitev ni možna, ker so na novo določene pokojnine odmerjene od zavarovancevih povprečnih osebnih dohodkov za neko desetletno obdobje (od leta 1966 dalje), ki so valorizirani z ustreznimi količniki. Če bi pokojnine, ki so bile odmerjene v prejšnjih letih, povečevali za enak odstotek kot se povečujejo tekoči osebni dohodki, bi presegle na novo odmerjene pokojnine.

Polna pokojnina znaša 85% povprečnega osebnega dohodka za tisto obdobje 10 let, ki je za zavarovanca najugodnejše.

L. Svete

L. S.

Valorizacija participacije

(osebni prispevek delovnih ljudi in drugih občanov k stroškom zdravstvenega varstva)

Na podlagi podatkov o povečanju življenjskih stroškov so se s 1. 3. 1979 povečali tudi osebni prispevki delovnih ljudi in drugih občanov k stroškom zdravstvenega varstva za 20% (zaokroženo na 5,— din). Povečanje so sprejele skupnosti zdravstvenih skupnosti Jesenice, Kranj, Radovljica, Tržič in Škofja Loka.

Od 1. 3. 1979 dalje bomo plačevali:

- prvi pregled v splošnih, obratnih ambulanzah in dispanzerjih 25,— din
- prvi obisk zdravnika na domu 70,— din
- prvi pregled pri stomatologu, specialistu 25,— din
- za vsako zalivko (plombo) 25,— din
- za vsak RTG posnetek (tudi zob, največ 6 posnetkov) 5,— din
- za vsak prvi pregled pri specialistu 60,— din
- tudi rentgenologu
- za nemedicinski del oskrbe v bolnišnicah in zdraviliščih 35,— din
- za prvi prevoz z reševalnim avtomobilom 70,— din
- za zdravilo na recept ob prevzemu v lekarni 20,— din

Pripominjam, da sem navedla le prispevke za zdravstvene storitve, ki se jih najpogosteje poslužujemo.

L. Svete

Merjenje plinov

Do Istambula in nazaj

(Nadaljevanje in konec)

Ko smo se peljali proti Istambulu, smo opazovali suho, hribovito, kopasto pokrajino, ki se je spuščala proti jugovzhodnemu koncu Evrope. Cesta, ki se je vzpenjala in spet padala, je bila natrpana z vozili vsemogočih znamk, med katerimi je bilo vedno več starih ameriških cestnih križark in ogromnih tovornjakov, ki so hiteli v Istanbul. Vozili smo se mimo majhnih mest in vasi in pasli oči na turških posebnostih: obcestnih stojnicah, razpadajočih hišah, zavrženih avtomobilih in ljudeh — trgovcih, ki so kar ob cesti prodajali pornografijo.

Utaborili smo se v avtokampu FLORYA, 18 km severno od Istambula, za 225 din dnevne takse. Kamp je bil ograjen in zastražen, ter samo za tujce. Sotor smo postavili poleg Iračana iz Bagdada, ki je povedal, da je prišel letovat v Turčijo zato, ker je tam ravno prav vroče, v Bagdadu pa da je sonce ta čas prehudo. Ves dan je sedel na obali in očito užival pri 35—45 stopinjah Celzija (medtem ko jih je bilo v Bagdadu, kot je povedal, kar 50°C). Bil je mehanik, zaslužil je 50.000 din mesečno, imel je najnovejšo in največjo Toyoto, ter vilo, za katero je plačeval 2 stara milijona mesečne najemnine. Vse to je bilo možno zaradi pravega gospodarstva razcveta, ki ga je v Iraku prinesla nafta.

Istanbul smo si šli ogledat dvakrat in obakrat dobili vtis, da smo sredi srednjega veka: velike sive zgradbe, ozke uličice, tlakovane s kamenjem, srednjeveško obzidje, množica džamij, tisoč let star bazar (trg), kjer smo za 240 din kupili večerno žensko obleko in srajco za 100 din. Barantali smo okrogli dve uri in si ogledali pravo zmedo trgovcev in blaga, vse le nekaj metrov od istambulske univerze.

Čudili smo se največjemu evropskemu mestu, ki se pne čez Bosporsko ožino in je pravi tehniški (japonski) čudež. Z mesta je prekrasen pogled na ogromno mesto, ki je zgrajeno na neštetihi gričih in veliko pristanišče ter ožino Dardanele, ki vodi iz Sredozemskega v Črno morje.

Promet je skrajna zmeda, saj smo videli le 4 semaforje, za katere se ni nihče zmenil. Trobili smo kar naprej in z roko nakažovali, kam želimo; smerni kazalec tam ne pomeni nič. Naju s kolegom so vprašali, če prodava spremljevalki in popolnoma resno ponujali zanj po 5 starih milijonov. V trgovini so nam hoteli prodati že posnet film in nasploh smo se počutili kot pravi borci za obstanek. Pa je bilo vseeno zanimivo in zelo vznemirljivo, na čase pa nas je bilo celo malo strah. A doživeti je, sonce in topla voda sta odtehtala vse ostalo in še ko smo se vozili nazaj proti Bolgariji, smo bili z mislimi v enkratnem vzhodnjaškem mestu, ki nas je resnično prevzelo s svojo eksotiko in za nas nenavadnim stilom življenja.

Centralna Bolgarija, preko katere smo se vračali, je nekoliko revnejša, kot obmorska, a ljudje so bili vseeno zelo prijazni. Kosili smo v gostilni, kjer so imeli, kot smo zvedeli, da so praznovali krst novorojenca. Jedli in pili smo seveda zastoj, pa še plesali bi lahko, če bi hoteli.

Sofija nas je zaradi svoje nezanimivosti in slabih cest zelo razočarala in zato smo se hitro obrnili proti YU. Šele, ko smo po 13 dneh spet videli domovino, smo pričeli primerjati naš standard in našo razvitost s tistim, kar smo videli na poti. Bili smo zadovoljni, več kot zadovoljni.

Preostala nam je še pot domov. Sli smo čez enkratno Črno goro, ki je pravi jugoslovanski, če ne celo evropski naravni bisser in jo priporočam prav vsem Slovencem. K morju smo se spuščili v Boki Kotorski in potem skoraj 1000 km uživali enkratne lepote našega Jadrana.

Domov smo se pripeljali krepko shujšani, močno zarjaveli in polni vtisov, ter na moč hvaležni naši stari »katrci«, ki je kljub desetim letom starosti brezhibno prevozila skoraj 5000 km kaj čudne poti.

Stane Cotelj

Julijske Alpe v 1. svetovni vojni

Vojaki visoko v gorah so si že sredi jeseni pripravljali zasilne barake. Ker so jih postavljali čisto gora nevarjeni ljudje, so več-

krat postali žrtve plazov. Z njimi vred so v globino zgrmeli tudi mnogi vojaki. Ob nastopu globokega snega je

Avstrijska vojaška žičnica, ki je peljala od Savice na Komno — leta 1917

IZOBRAŽEVANJE OB DELU — DEL DELOVNEGA PROCESA

Delavec, ki se po končani stopnji usmerjenega izobraževanja določene nivoja vključuje v delovni proces združenega dela, z delom pridobiva določene delovne sposobnosti in se v večji meri s samoizobraževanjem, ki ga terja uspešno opravljanje delovnih nalog, dodatno izpopolnjuje.

Zato je potrebno v prihodnje izobraževanje ob delu obravnavati kot sestavni del delovnega procesa.

Učni material, ki ga delavec obvlada v okviru strokovnega izpopolnjevanja, mora neposredno izhajati iz potreb določenega delovnega procesa.

Študij ob delu je danes pojmovan tako, da se delavec ne usposablja konkretno za delo na delovnih nalogah in opravilih, na katere je razporejen, temveč se izobražuje v precej širšem obsegu opravil in nalog.

V okviru študija ob delu se delavci vključujejo v usmeritve, ki imajo le malo zveze z opravljanjem delovnih nalog, v številnih primerih pa sploh nimajo z njim nobene zveze.

Zato bi moral študij ob delu obsegati tudi pridobivanje strokovnega in splošnega znanja, ki ga mora delavec obvladati za uspešno opravljanje nalog. Na ta način bi v izobraževanje ob delu zajeli tudi učno snov, ki jo mora delavec za uspešno opravljanje delovnih nalog dobro obvladati.

Nobenega dvoma ni, da je potrebno v celotno usmerjeno izobraževanje čimbolj neposredno vključiti združeno delo materialne proizvodnje. Iluzorno bi bilo pričakovati, da bi se lahko ozko usmerjena vzgojno-izobraževalna dejavnost v takšni meri specializirala za posamezne dejavnosti združenega dela materialne proizvodnje, da bi lahko do visoke stopnje usposobila delavca za določene delovne procese.

Zato bo moral vzgojno-izobraževalni program v bodoče usposabljati delavce za širše specializirano področje.

Marsikje so razporejeni na določena opravila in naloge delavci, ki sicer imajo formalno izobrazbo, vendar pa stroka, v kateri delajo, nima nobene zveze s šolanjem, ki so ga opravili.

Zato je potrebno v celotno usmerjeno izobraževanje čimbolj neposredno vključiti združeno delo materialne proizvodnje. Zagotoviti je treba racionalno porabo sredstev za izobraževanje, povezati oblike izobraževanja, torej redno ob delu, v enoten sistem vzgojno-izobraževalne dejavnosti.

Darko Hanžič

Štafeta mladosti

Letos bo krenila štafeta mladosti za 87. rojstni dan tovariša Tita iz Slovenije, in sicer iz Raven na Koroškem. Simbol pozdravov in dobrih želja vseh mladih Jugoslavije, zvezna štafeta bo krenila na pot izpred nove azbestne peči železarne Ravne. Prvi bo štafeto palico 25. marca ponesel 27-letni Franjo Miklavc, kovač v ravnski železarni ter študent ob delu na Višji upravni šoli v Mariboru.

Osrednja proslava bo na Ravnah na dan odhoda štafete na pot po Jugoslaviji, vendar pa bo v tem koroškem mestu in okoliških krajih slovesno že prej. Na tej 40-minutni proslavi bo sodelovalo prek 800 nastopajočih, samo mladih pevcev vse Koroške regije bo okoli 500.

Štafeto palico bodo na pot pospremile misli in želje tisoče mladih iz Slovenije in drugih jugoslovanskih republik, saj bo z njo na osrednji slovesnosti ob dnevu mladosti v Beogradu tovariš Tito sprejel čestitke in radost vseh mladih Jugoslavije. Palico mu bo podal mladinec ali mladinka s Kosova, ki je s svojim delom in sodelovanjem na različnih področjih življenja mladih pomagal pri krepitvi bratstva in enotnosti naših narodov.

Na sklepni slovesnosti v Beogradu, kjer bo štafeta končala svojo pot, bo letos sodelovalo prek 10.000 mladih iz vse Jugoslavije, pionirjev, srednješolcev, študentov, vojakov, delavcev in kmetov.

Osnetek za štafeto palico, ki ga je pripravila Milena Braniselj, študentka podiplomskega študija na ljubljanski akademiji za likovne umetnosti, izdelano iz nerjavečega jekla, ponazarja našo revolucijo in današnjo povezanost jugoslovanskih narodov. Grafični znak v obliki cveta, ki predstavlja federacijo šestih republik in dveh avtonomnih pokrajin ter obenem začetek in razvoj naše revolucije in današnjo stvarnost, je bil osnova za celotno podobo letošnje štafete mladosti.

Naj vas še obvestim, obenem pa povabim na sprejem zvezne štafete mladosti v Lescah pred osnovno šolo Frana Saleškega Finžgarja, ki bo v torek, 27. marca ob 9.50. Letošnja osrednja proslava v občini Radovljica bo zopet pred spomenikom padlih v Radovljici pri hotelu Grajski dvor. Štafeta bo na področju naše občine potovala skozi naslednje kraje: Radovljica—Lesce—Polane—Gorje—Bled—Bohinjska Bistrica.

P. M.

TOMAŽ BUDKOVIČ

NAGRADNA KRIŽANKA

		ITALIJA		AVSTRIJA		SESTAVIL P. M.	
BORIS KRAIGHER	OTOČJE V EGEJ. MORJU						KRAJ V HRVAŠKEM ZAGORJU
MLIJSKI ŽLEB	KOUTAMINIR ZEMLJIŠČE	OSLOV GLAS		SLUŽBA V DS SS TVL			
NE STARE (PIŠI NAZAJ)		VPRASHALNICA		GORA V ŠVICI	ZEMLJIN TIR OKOLI SONCA	POLMER HARIBOR. TOVARNA	
MENTALNOST		VOKAL					
TUJE ŽENSKE IME		MEDMET		NEVADNA SMRT			
NOVAK JANEZ	ROMUNIJA	PESMI HYALNICE		100 M ²			
ŽVEPLO	NADLEŽNE ŽUŽELKE	VOKAL	ŽIVLJESKA TEKOČINA			DUŠIK	
DEL TELES	NASLON		DEBELA PALICA			PASJE NOGE	
LUKSEMBURG		KARLOVAC		STVARNIK SVETA PRI STARIH EGIPČANIH			
	SPONJA	BAJTI, BARAKI		KAZALNI ZAJMEK			STARO-RIMSKI POZDRAV
LESNO INDUSTRIJ. PODJETJE	KISIK	ZMRZAL NA CESTI		GAD (PIŠI NAZAJ)			
	DOLIJAR LOJZE	KOSITER					
SPOLZEK, DRČAV			TRUGA, KRSTA				
VERIGE (SRBOHRV.)			NADALJE VANJE OPISA			VOKAL	

nagrade: 170, 2x110 in 2x80 din. rešitve sprejemamo do 2.4.1979

Za križanko, ki je bila objavljena v februarški številki, smo dobili kar 116 rešitev. Žreb je razdelil nagrade takole:

Prvo 170,— din dobi BUKOVNIK Štefka — skupne službe, drugo po 110,— din POGAČNIK Milojka in KONDA Tončka — obe iz skupnih služb in tretjo po 80,— din RADOVIČ Ivo — TOZD kovačnica in MENGEŠ Hilda — TOZD vijakarna.

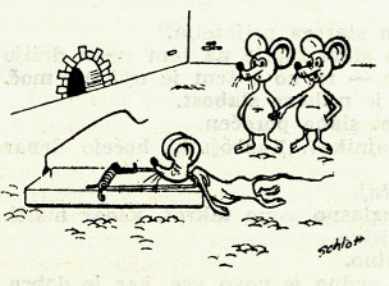
Nekateri reševalci so očitno pozabili na naše večkratno opozorilo, da sprejemamo samo eno rešitev na isto ime in nam poslali več rešitev. Zato ponovno opozarjamo reševalce, da pri žrebanju upoštevamo samo eno rešitev na isto ime. Upoštevamo samo rešitve, ki jih pošiljajo člani naše delovne skupnosti in naši upokojenci.

Ajdna nad Potoki

Ajdna je vršac (1048 nadm. višine) nad Potoki pri Žirovnici. Arheološka izkopavanja in raziskave, ki potekajo nekaj let so pokazala, da je ta vršac zelo zanimiv. Na žalost so vsa dosedanja izkopavanja zaradi pomanjkanja denarnih sredstev imela le obliko sondiranja že pred dvema letoma najdene cerkve. V interesu širše slovenske javnosti je, da se v bodoče pri raziskovanju Ajdne pristopi bolj smelo in širše, seveda ob pomoči zainteresiranih.

Ko se peljemo mimo Prešernove Vrbe, lahko nekoliko desno od Valvazorjevega doma pod Stolom opazimo dva izrazito ostra vršaca. Ajdno na levi in Malo Ajdno na desni strani. Če se želimo povzpeti na Ajdno, imamo le dve možnosti. Prva krajša in težja je iz vasi Potokov, druga pa iz Završnice, kjer se po šestih kilometrih lepe gozdne poti v smeri Valvazorjevega doma pripeljemo do kočice, ki so jo postavili arheologi. Od tam nam preostane le še 20 minut pešpoti, od tega tudi 10 minut pravega vratolomnega plazenja.

Da bi dobro razumeli edinstvenost te arheološke kvalitete, je najbolje, da za uvod stopimo na sam vrh Ajdne. Odpre se nam razgled po Gorenjski tja do Ljub-

Vedno je imel en odpor do tehnike.

ljane, Polhovgrajske gore in čez Jesenice, do gora iznad Trbiža. Kot na dlaní imamo pred seboj Vrbo, Žirovnico, Lesce, Bled, Blejsko Dobravo, Jesenice, Mojstrano itd. Le 10—15 minut nekoliko zahodno nižje od vrha, pa je opaziti umetno izdelano teraso z jasno vidnimi obrisu zgradb in poti. Težko je v eni sapi na skopo odmerjenem prostoru razložiti, bolje rečeno, odgovoriti na vrsto vprašanj, ki se zastavljajo ob pogledu na vse to.

Kdo so bili prebivalci teh vasi? Kdaj, zakaj so prišli na ta praktično neosvojljiv vrh? Kako se je življenje tu prenehalo? Ali so res te osvobodili barbari ali pa so jo prebivalci zapustili? Na zastavljena vprašanja so strokovnjaki skušali odgovoriti takole:

Propadajoči rimski imperij je bil že tja od 3. stoletja dalje zelo dober plen za številna plemena. Sicer bogati Rim je bil upravno politično in vojaško tako lahko ranljiv, da so se divja plemena z roparskih pohodov v Italiji vračala največkrat bogatejša. Seveda pa ta plemena na svojih roparskih pohodih niso poznala milost in usmiljenja. To je vzrok, da so prebivalci naših krajev, ki tedaj so upravno spadali pod rimski imperij, morali organizirati nekakšno samopomoč v obrambi, ki jim jo Rim ni mogel nuditi. Pravilo je, da so se pred nasiljem roparskih barbarov zatekali na višje vzpetine, težko osvojljive, kjer so lahko organizirali samoobrambo in se na ta način tudi obdržali. Eno izmed takih zatočišč je tudi Ajdna. Iz povedanega in iz še drugih dejstev, ki pa jih ne velja omenjati sklepajo, da so bili prebivalci, ki so tukaj živeli Iliri in Kelti, ki so že prevzeli romansko kulturo in

seveda tudi Rimljani, ki se pač niso uspeli umakniti v varnejše predele imperija.

Arhitektura in kvaliteta zidanja cerkvenih zidov potrjuje, da objektov te vasi niso zidali okoliški kmetje, ki so ta čas še živeli v lesenih kolibah in jim tak podvig v nobenem primeru ne bi uspel. Še najbolj sprejemljiva varianta je, da je na Ajdno pribelžala kakšna skupina prebivalcev iz porušene in uničene Emone, ki so imeli stanovanjsko in gradbeno kulturo izredno razvito, poleg tega pa še, brez dvoma, veliko kapitala.

Dosedanja poizkusna izkopavanja niso še odgovorila na vprašanja, kako je življenje na Ajdno prenehalo. Ali je klonilo pod navali velikih bojevitih Gotov, Langobardov, Hunov? Ali je uspelo držati pod težo napadov omenjenih plemen in še mnogih drugih? Morda so jo celo uničili Slovani? Zanimive so arheološke najdbe na Gradišču nad Bašljem. Tam so namreč arheologi našli slovenske grobove v isti globini in v neposredni bližini romanskih. Da se sklepate, da so se prvotni prebivalci vživeli v novodošle Slované. Kaj če so tudi prebivalci Ajdne po nekaj letih samotarstva ugotovili, da Slovenci niso več tako nevarni kot so bili ob prihodu in so Ajdno zapustili? Verjetno na vprašanja in domene ne bo mogoče odgovoriti prej, ko bodo izkopavanja končana, to pa bo trajalo najmanj 15 let. Omeniti je treba še izkopavanje del cerkve. Arhitektura pove, da imamo opravka s cerkvijo oglejskega tipa. Oglej ali takrat Agulea je imel že takrat, nekaj sto let kasneje pa sploh, zelo velik vpliv na življenje v naših krajih. Cerkev je postavljena rahlo iz smeri vzhod—zahod, proti severu. Ko se obrnemo proti sondi v

Program kina Radovljica

od 29. 3. do 2. 5. 1979

SODNIK IMENOVAN ŠERIF
francoski barvni film
29. 3., 1. 4. in 4. 4. ob 20. uri

ZADNI ŽARKI MRAKA
ameriški barvni film
15. 4., 17. 4. in 18. 4. ob 20. uri

VONJ POLJSKEGA CVETJA
jugoslovanski barvni film
31. 3. ob 18. uri, 3. 4. ob 20. uri

TRENER
ameriški barvni film
19. 4., 22. 4. in 25. 4. ob 20. uri

USODNA DIRKA
ameriški barvni pustolovski film
31. 3. in 2. 4. ob 20. uri, 1. 4. ob 18. uri

NA POTI ZLOČINA
ameriški barvni film
21. 4. in 24. 4. ob 20. uri, 22. 4. ob 18. uri

VELIKA LJUBEZEN
LORDA NELSONA
ameriški barvni zgodov. film
5. 4., 8. 4. in 10. 4. ob 20. uri

MANAJA
italijanski barvni western film
20. 4. in 23. 4. ob 20. uri, 21. 4. ob 18. uri

PUSTOLOVCI
ameriški barvni film
6. 4. in 11. 4. ob 20. uri, 7. 4. ob 18. uri

OLD FAJERHEND
zahodnonemški barvni film
26. 4. in 29. 4. ob 20. uri, 27. 4. ob 18. uri

GNEČA V AFRIKI
italijanski barvni pustol. film
7. 4. in 12. 4. ob 20. uri, 8. 4. ob 18. uri

ZMAJI TEŽKO UMIRAJO
hongkonški barvni film
27. 4. in 28. 4. ob 20. uri, 28. 4. ob 20. uri

DIVJA DIRKA
ameriški barvni film
9. 4. in 13. 4. ob 20. uri, 14. 4. ob 18. uri

ZNAK RDEČEGA ZMAJA
hongkonški barvni film
29. 4. in 2. 5. ob 18. uri, 1. 5. ob 20. uri

SANJAC
francoski barvni zabavni film
14. 4. in 16. 4. ob 20. uri, 15. 4. ob 18. uri

OKOVANA MLADOST
francoski barvni film
30. 4. in 2. 5. ob 20. uri, 1. 5. ob 18. uri

smeri Ajdne imamo pred seboj lepo viden škofovski sedež z naslanjalom za roke ter stopničko za noge. Levo in desno od stola na vsaki strani se vidijo klopi, namenjene duhovnikom, ki so verskemu obredu prisostvovali. Klopi imajo naslanjala, vse skupaj pa je polkrožno obrnjeno proti notranjosti cerkve. Polkrožna duhovniška klop ali apsida se zaključuje v pravokotno oltarno pregrado, ki ločuje prostor za škofo in duhovnike, to je prezbitarij od vernikov. V tem prostoru je bil odkopan lep ohranjen oltar z vdolbine za svetinje, ki pa so bile na žalost že razrušene (morda dokaz, da je bila vas porušena). Stol, klopi, naslanjala in tla so bila zidana iz kamna in zaglajena s tako imenovanim rimskim estrihom, to je živim apnom v katerega vmešajo zdrobljeno žgano opeko. Levo od omenjenega prezbitarija za škofo in duhovnike je bil odkrit še en prostor, ki pa ima v notranjosti živo skalo. Zakaj skale niso odstranili in s tem pridobili veliko prostora, se ne ve. Morda pa je bila tudi ta skala pomembna za verske obrede.

Poleg omenjene cerkve je po razčlenjenosti zemljišča lahko določiti še okoli 23 objektov, ki so, kot že omenjeno, razporejeni po

terasi. Vsekakor bo zanimivo raziskati množico civilnih bivališč, kakor tudi dve že ugotovljeni cisterni za lovljenje kapnice. Na žalost pa se prepogosto dogaja, da domačini kopljejo na svojo roko. Po bajki, ki se pripoveduje po okoliških vaseh, je namreč tukaj zakopan zaklad. Ni treba posebej poudarjati, da je to samo bajka, da zlata ni in ga ne bo, dejstvo pa je, da taki divji kopači uničujejo edinstven in dragocen kulturni spomenik.

Pred strokovnjaki je sedaj težka naloga. Poleg na že omenjena vprašanja bodo s sistematičnimi izkopavanji lahko odgovorili še na vrsto drugih, za našo slovensko zgodovino izredno pomembnih vprašanj.

Eno izmed prvih vprašanj, na katera bodo morali odgovoriti je, kje so ti ljudje pokopavali svoje pokojne.

Na koncu je treba posebej poudariti, da se strokovni delavci, ki bodo oživljali preteklost Ajdne, ne bi zapirali v svoje ozke kroge, temveč, da bi se odprli širši javnosti. Neprestano naj bi preko sredstev javnega obveščanja posredovali svoja dognanja in tako tudi vzgojno vplivali na širšo javnost in potem tudi finančna sredstva za raziskovanje verjetno ne bodo nerešljiv problem.

VERIGA je glasilo delovne organizacije Slovenske železarnice — Veriga n. sol. o., Lesce. Ureja uredniški odbor: Kozačnik Marjana, dipl. oec., Puhar Marjan, Vovk Franci, Sodja Ivanka in Bulut Niko. Odgovorni urednik prof. Janko Stušek, urednik Niko Bulut. Glasilo je po 7. točki 36. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS, prosto plačila prometnega davka. — Tiska Tiskarna Ljubljana.